

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

26 februari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR CULTUUR EN SPORT

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleid ten aanzien van jeugdensembles voor klassieke muziek

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de vaste boekenprijs

Interpellatie van mevrouw Nelly Maes tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de subsidiëring van theatergezelschappen

Interpellatie van de heer Felix Strackx tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de representativiteit van de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap

Bijlage

Commissie voor Cultuur en Sport

Woensdag 26 februari 1997

VOORZITTER : De heer Louis Brill

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.55 uur.*

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleid ten aanzien van jeugdensembles voor klassieke muziek

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Stassen tot minister Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het beleid ten aanzien van jeugdensembles voor klassieke muziek.

De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb als puber heel wat pogingen gedaan om piano te leren spelen. Ik ben niet ver geraakt en ben dan maar overgeschakeld op gitaar. Ik ben met andere woorden een absolute leek op het gebied van klassieke muziek. Ik voel me meer thuis in de wat moeilijkere jazz, pop, blues en folkmuziek.

Ik wil het in deze interpellatie zeker niet hebben over de kwaliteit van jeugdensembles of jeugdopleidingen. Ik wil het vooral hebben over het landschap van jeugdorkesten, dat nu wordt uitgetekend. Een aantal beslissingen van de regering in het kader van de begroting van 1997 zijn gedeeltelijk op de achtergrond geraakt door de heisa rond I Fiamminghi. Sommige beslissingen over de jeugdensembles doen nadenken over de plaats van die ensembles binnen het geheel.

Als Vlaanderen goede muziek wil brengen, kan dat enkel als er voldoende instroom is. Ik illustreer dit aan de hand van een voorbeeld uit de sportwereld : als er niet genoeg sport wordt beoefend aan de basis, zal er ook nooit sprake zijn van topsport. Hetzelfde kan worden gezegd van de klassieke

muziek : men kan geen goed jeugdorkest uitbouwen als de instroom vanuit muziekscholen en academies onvoldoende is.

Ik wil even ingaan op dat landschap van jeugdensembles.

Momenteel zijn er binnen de verschillende provincies de initiatieven van Jeugd en Muziek. In Oost- en West-Vlaanderen is er het Symfonisch Jeugdorkest van Vlaanderen, in Brabant het Brussels Youth Orchestra, in Antwerpen het Antwerps Jeugdorkest en in Limburg het Kempisch Jeugdorkest en het Limburgs Jeugdorkest. Dit zijn allemaal orkesten van Jeugd en Muziek die op provinciaal niveau werken. Dan hebben we de Jongerenfilharmonie, een Belgisch orkest, dat kwalitatief gezien een heel eind boven die provinciale orkesten uitsteekt. Helemaal aan de top hebben we ook nog een Europees Jeugdorkest. Dat is een korte samenvatting van de situatie.

Sinds de begroting van 1997 bestaat er naast die provinciale initiatieven van Jeugd en Muziek ook het Vlaams Jeugdorkest, waar een aantal middelen voor vrij werden gemaakt. Er werd ook 15 miljoen frank extra vrijgemaakt voor de jeugdwerking van I Fiamminghi. Er is een exponentiële toename merkbaar van het aantal jeugdorkesten van twee naar vier. Wat betekent dat concreet voor dat landschap ?

Ik heb geprobeerd dat landschap uit te tekenen. U mag me verbeteren als het niet juist is. We kunnen het landschap vergelijken met een piramide. De basis wordt gevormd door de muziekscholen, de conservatoria en de privé-initiatieven. Uit deze basis kan talent worden gehaald voor de jeugd- en muziekensembles op provinciaal niveau. Het Vlaams Jeugdorkest en het jeugdensemble van I Fiamminghi kunnen putten uit deze ensembles. De Jongerenfilharmonie en het Europees Jeugdorkest vormen de toplaag van de piramide. Dit is een

Stassen

ideale voorstelling van zaken met een stijgende moeilijkheids- en specialisatiegraad.

Ik besef maar al te goed dat het hoogste niveau het Vlaamse niveau overstijgt. Dat gaat in tegen de keuze die 25 jaar geleden werd gemaakt om cultuur naar de gemeenschappen over te brengen. Het hoogste niveau in België is de Jongerenfilharmonie. Voor mij zou dat ook een groot-Nederlands of een Beneluxorkest mogen zijn. Mensen uit de sector vertellen me dat de basis in Vlaanderen te klein is om er een kwaliteitsvol jeugdorkest uit te rekruteren. Vlaanderen is letterlijk te klein. Ofwel opteren we dan voor een kleiner orkest, ofwel zal de kwaliteit van het orkest achteruit gaan.

Minister Luc Martens : Ik vind dat een bijzonder bizarre opmerking. Als ik kijk naar het huidige muzieklandschap en wie daar allemaal actief is, zoals Anne-Marie Ternat, Jean Bachion en de Beethovenacademie, dan lijkt er toch genoeg talent te zijn. U beweert echter dat we niet op eigen kracht goede orkesten en goede ensembles kunnen vormen.

De heer Jos Stassen : Dat heb ik niet gezegd.

Minister Luc Martens : Dan heb ik u niet goed begrepen.

De heer Jos Stassen : Ik heb het enkel gehad over de jeugdensemblen. Als je piramidaal werkt, werk je steeds meer verengend. Muziek in het algemeen, en zeker klassieke muziek, moet toch een bepaald niveau hebben. Als men een groot symfonisch jeugdorkest van 100 à 150 leden wil uitbouwen, dan heeft men een grote basis nodig om uit te rekruteren. Dat kan op Vlaams niveau gebeuren, maar men kan ook een stap verder gaan.

Minister Luc Martens : Het is mijn verantwoordelijkheid om het beste in Vlaanderen samen te brengen. Om een stap verder te gaan, is overleg met andere gemeenschappen en andere landen nodig.

De heer Jos Stassen : Ik was het landschap aan het uittekenen uitgaande van het feit dat er eigenlijk niets bestaat tussen de provinciale initiatieven van Jeugd en Muziek en wat de Jonge Filharmonie doet in Brussel en het Europees Jeugdorkest. Dat feit bestaat ondertussen al een vijftal jaren. Misschien kan er beter gewerkt worden met de bestaande initiatieven dan nieuwe initiatieven uit de grond te stampen. Ik heb daar een aantal vragen over. Ik herhaal dat ik het niet over het kwaliteitsniveau wil

hebben. Ik voel me een leek. Andere mensen zijn meer bevoegd om daarover te praten. Het gaat erom dat er een voldoende gediversifieerd en kwaliteitsvol aanbod is, zowel voor de muzikanten als voor de luisteraars.

Hoe tekent de minister het Vlaams jeugdmuzieklandschap door de initiatieven die hij in de vorige begroting nam ? Wat is de rol van de verschillende initiatieven zoals Jeugd en Muziek en het jeugdwerk van I Fiamminghi ? Kan het bestaande initiatief, de Jonge Filharmonie, er nog een plaats in hebben ? Als dat zo is, welke ? Inzake het Vlaams Jeugdorkest – of hoe u het ook zal noemen – vraag ik me af wat de functie en het doel ervan is. Wat houdt de jeugdwerking van I Fiamminghi in ? Is dat een klein ensemble ? Opteert u, mijnheer de minister, voor complementariteit of concurrentie tussen de verschillende jeugdorkesten ? Is het de bedoeling om te gaan samenwerken met het hogere niveau – de Jonge Filharmonie en het Europees Jeugdorkest ? Gaat men een beroep doen op de kennis en ervaring van deze mensen om de kwaliteit en de kansen om op hoger niveau te raken te verhogen ?

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : De uiteenzetting van de heer Stassen inspireert me tot een vraagstelling over het landschap. Welk landschap stelt de minister zich voor ? Ik heb enerzijds een beetje moeite met een en ander, maar anderzijds ben ik vol begrip. Ik probeer me in twee minuten te verduidelijken.

Muziek is een internationale taal. Dat is zowel een voor- als een nadeel voor het voeren van een beleid. Het voordeel is dat mensen uit Vlaanderen in de wereld van de muziek zonder enig complex of bijkomende moeite op internationale podia kunnen optreden. De uitdaging bestaat er dan ook in om het talent van bij ons zo ver mogelijk te brengen, niet alleen in de zin van de hoogte van de piramide maar ook uitgestrekt, over de hele wereld. Zo kunnen ze musiceren met anderen om de mooiste muziek te creëren die er kan worden gecreëerd.

Het gevaar bestaat dat naar Vlaanderen, al dan niet om lucratieve redenen, allerlei mensen met talent worden gebracht die de eigen gezelschappen bevolken. Mensen van eigen bodem krijgen dan minder kansen.

De heer Jos Stassen : Dat is een wisselwerking.

Mevrouw Nelly Maes : Dat denk ik ook. Een van de kritieken ten aanzien van I Fiamminghi is dat er zeer weinig mensen van eigen bodem tewerkgesteld worden, terwijl I Fiamminghi zich uitgeeft als een toonaangevend Vlaams gezelschap.

Ik hoor uit de opmerking die de heer Stassen maakt dat hij dat feit ook nuanceert. Is dit voor jongeren anders ? Welk beleid kan men uitstippelen om dat jong talent voor de grootst mogelijke uitdagingen te plaatsen ? Is dat uitsluitend in een Vlaams lineaire piramide ? Kan dat ook in confrontatie gebeuren met buitenlands talent ? Ik wil hierover de visie van de minister kennen. Ik denk dat, zoals de heer Stassen het stelt, een en ander nogal mechanisch is en niet beantwoordt aan wat bij jongeren inzake behoefte aan vorming leeft. Mijns inziens moet de internationale dimensie van meet af aan worden ingebouwd. Ik vraag aan de minister of hij daar dan geen grenzen in ziet.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Ik speel in op de sympathieke interpellatie van de heer Stassen. Hij zegt dat hij geen technicus is, ik ben dat ook niet.

Ik durf een opmerking te maken omdat het regionaliseren van de muziek in Europa een van de meest geslaagde zaken is op cultureel gebied. Zoals vaak is Nederland ook nu weer toonaangevend. Ongeveer een generatie geleden is men in Nederland begonnen met de regionale orkesten. Toevallig zijn de twee orkesten van het zuiden de bekendste, maar niet de beste. Het is het Brabants Orkest en het Limburgs Orkest – ik heb het dan natuurlijk over Nederlands Brabant en Nederlands Limburg. Door de bizarre grens ligt dat niet in België. Die orkesten zijn er niet om Limburgers muziek te laten maken, ze zijn er om de Limburgers naar muziek te laten luisteren. Er zitten natuurlijk Hollanders, Friezen, Duitsers en Polen in die orkesten. Omdat Duitsland een bondsstaat is, werd de jeugdmuziek er altijd al regionaal georganiseerd. Dat is een oude traditie die uit de tijd van de keizers stamt. In Nederland bestaat daar zelfs een gespecialiseerde wetgeving over. Bedoeling is de inwoners van kleine steden voor klassieke muziek te interesseren. Het concertgebouw van Amsterdam en het residentieorkest van Den Haag konden die functie niet meer vervullen. Vlaanderen heeft geen eigen jeugdorkest. Ik weet niet of het zogenaamde Belgisch Limburg er één heeft. Dat zou er in elk geval moeten zijn, om de Limburgers de gelegenheid te geven in hun eigen streek van muziek te genieten.

Een orkest wordt groot gemaakt door geld. Waarom heeft Oostenrijk het beste orkest ? Omdat dat land er ongelooflijk veel geld inpompt, niet omdat Wenen meer muzikale genieën huisvest. Oostenrijk trekt internationaal talent aan met geld. In Vlaanderen moeten we de orkesten echter regionaal houden. Het is juist een verworvenheid de muziek dichterbij de mensen te brengen. Het is nu eenmaal statistisch bewezen dat men anders een groot deel van het publiek mist.

In België vonden grote muzikale happenings altijd plaats in Brussel. Nu blijkt dat door kleinschalige optredens meer en andere mensen worden bereikt. Aangezien jongeren goedkoper zijn, is de jeugdmuziek uiterst aangewezen voor regionale organisatie. We zien of horen in Vlaanderen nog heel weinig kamermuziek. Die traditie bestond nochtans wel vóór er radio was. Juist de jeugd neemt nu de draad weer op. Dat is eigenlijk logisch. Mensen die conservatorium volgen, willen uiteraard oefenen en dat lukt het best in een kwartet of een kwintet. Hetzelfde fenomeen komt in heel Europa voor. In Wenen waren er ooit meer dan duizend kwartetten. Dat aantal viel dan terug tot vijftig, maar nu stijgt het weer, en wel ten gevolge van de democratisering van het muziekonderwijs. Enorm veel mensen kunnen nu weer muziek leren. Het is zoals gezegd een kwestie van geld.

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, in het huidige cultuurlandschap is er weinig aandacht voor jongeren. Creatieve jongeren worden vaak verwaarloosd. Het Vlaams Jeugdorkest is een lovenswaardige initiatief. Een van de doelstellingen is een einde te maken aan de nefaste in- en uitstroom van jonge muzikanten bij de bestaande jeugdorkesten, die immers de kwaliteit schaadt. Ik stel er me echter ook vragen bij, niet zozeer bij de doelstellingen maar bij de uitvoeringsmodaliteiten.

Het is belangrijk dat jongeren met talent op het hoogste niveau samenspelen in een orkest. Ik heb begrepen dat de rekrutering van de leden van het Vlaams Jeugdorkest een open rekrutering is. Niet alleen initiatiefnemer Jeugd en Muziek Vlaanderen maar ook de conservatoria worden erbij betrokken. Ik heb in Antwerpen in het conservatorium folders zien liggen voor audities. Er zouden een aantal adviescommissies worden opgericht. De hele sector zou daarin representatief vertegenwoordigd moeten zijn. De voorlopige samenstelling van de raad van bestuur van het Vlaams Jeugd-

Lindekens

orkest biedt echter weinig garanties voor de representatieve aanwezigheid van de sector. Die raad bestaat uit drie mensen van Jeugd en Muziek Vlaanderen en drie mensen uit het bedrijfsleven, die – naar ik heb gehoord – niet echt veel van muziek afweten. Ze zijn waarschijnlijk uit economisch oogpunt aangeworven.

Minister Luc Martens : Dat hebt u juist ingeschat, mevrouw Lindekens.

Mevrouw Kathy Lindekens : Eén lid is een medewerker van Radio 3 en dan is er nog de heer Groslot, die het jeugdorkest onder zijn hoede zal nemen.

Minister Luc Martens : Dat is een beslissing die de raad van bestuur moet nemen, niet ik.

Mevrouw Kathy Lindekens : Als het de bedoeling is dat dit Vlaams Jeugdorkest een van de zoveel jeugdorkesten wordt die op basis van een eigen filosofie muziek maken, dan begrijp ik die structuur. Als het echter de bedoeling is om in dit Vlaams Jeugdorkest de top van de jonge Vlaamse musici bij elkaar te brengen, dan is een grotere betrokkenheid van de hele sector vereist.

Minister Luc Martens : Op dit punt zou ik graag nu al ingaan. Men moet een onderscheid maken tussen een raad van bestuur enerzijds en de advisering over wie er uiteindelijk in het orkest wordt opgenomen anderzijds. Een raad van bestuur moet besturen. Zo een raad moet wel enige weet hebben van het artistieke project waar hij mee bezig is, maar dat moet niet worden overdreven. Er is een verschil tussen de bestuurlijke opdracht en de artistieke opdracht. De artistiek directeur en zijn adviesgroep staan in voor die laatste opdracht. Zij moeten de appreciatie uitspreken, niet de minister van Cultuur. Voor een waardeoordeel moet men immers te rade gaan bij mensen die professioneel met muziek bezig zijn. De raad van bestuur moet op een bepaald moment al dan niet ingaan op dat advies. Die raad hoeft daarom geen verzameling van grote kunstenaars te zijn, dat zou wel eens tot een slecht bestuur kunnen leiden.

Mevrouw Kathy Lindekens : Kunt u dan meer inzicht geven in de samenstelling van de adviescommissies ? Hoe zal dat in zijn werk gaan ?

De startsubsidie die officieus werd toegezegd aan het Vlaams Jeugdorkest, zou 7,5 miljoen frank bedragen. Volgens de initiatiefnemer Jeugd en

Muziek is dat toereikend om het geheel van de grond te krijgen. Als ik dan zie dat er 15 miljoen frank werd toegekend voor de jeugdwerking van I Fiamminghi, heb ik toch vragen bij de logica van dit muziekbeleid. Waarom zou men slechts 7,5 miljoen frank toekennen aan een jeugdorkest waarin de beste jonge musici van Vlaanderen bijeen worden gebracht, als men het dubbele geeft aan een orkest als I Fiamminghi voor een jeugdwerking die volgens deskundigen uit de sector niet veel voorstelt, zeker als men ze naast het ambitieuze project van het Vlaams Jeugdorkest legt.

Samenvattend kan ik zeggen dat we zeker niet tegen de oprichting van een jeugdorkest zijn, maar dat we voldoende waarborgen vragen voor de betrokkenheid van alle getalenteerde musicerende jongeren in Vlaanderen, dit vooral ook om een concurrentieslag te vermijden met andere orkesten als de Jonge Filharmonie en om samenwerkingsverbanden in de hand te werken.

We hebben het tot nog toe uitsluitend over klassieke muziek gehad. Daarbuiten vraag ik dat er een meer omvattende visie zou komen inzake muziekbeleid in Vlaanderen, een visie die niet alleen bijdraagt tot een vlottere doorstroming van jonge klassieke musici met talent, maar die ook leidt tot de opwaardering van de hedendaagse muziekgenres. Dat is tot vandaag zeker een blinde vlek.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Ik ben de laatste spreker in de rij, veel gras is dus al voor mijn voeten wegge maaid. Ik doe mijn best om niet te veel in herhaling te vervallen, en beperk me tot een aantal punctuele dingen.

Bij de begrotingsbespreking hadden we het al uitvoerig over de extra kredieten voor I Fiamminghi. In de 30 miljoen frank die in 1996 voor dit ensemble werden uitgetrokken, zaten 15 miljoen frank die afkomstig waren van Onderwijs en bestemd voor de jeugdwerking. Dit geld zou maar worden vrijgemaakt in de mate dat men kon bewijzen dat het daadwerkelijk voor jeugdwerking werd benut.

Minister Luc Martens : Aan iedereen die kredieten krijgt, wordt zo een voorwaarde opgelegd. Uw inleiding was niet helemaal correct : in 1996 moest minister Van den Bossche 15 miljoen frank van Cultuur recupereren omwille van de detachering van leerkrachten. Hij zag daarvan af op voorwaarde dat het geld zou worden bestemd voor muzikale jeugdwerking.

De heer Marino Keulen : Er was dus wel degelijk een bestemmingsvoorwaarde. De sector plaatst echter grote vraagtekens bij die bestemming. Als I Fiamminghi er niet in slaagt om 15 miljoen frank aan jeugdwerking te besteden, kan dat krediet dan worden overgeheveld naar kleinere jeugdmuziekensembles ?

Ten tweede, kan de minister al iets meer zeggen over het op til zijnde decreet inzake de muziekensembles ? Welke klemtonen wil hij daar leggen ? Hoe zullen de kleine en de grote ensembles in de verschillende genres tegenover elkaar worden afgewogen ?

Ten derde, en daarmee trek ik de discussie nog verder open, wil ik iets meer weten over de klacht die door acht muziekensembles bij de Vaste Cultuurpactcommissie werd ingediend tegen het feit dat extra kredieten werden uitgetrokken voor I Fiamminghi. De procedure werd gestart, maar toen werd het hierrond windstil. Kan de minister ons een stand van zaken geven ?

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, collega's, als u mijn globale visie wilt kennen, verwijst ik naar de beleidsbrief Muziek die reeds maanden ter inzage ligt en wordt geconcretiseerd in het muziekdecreet dat van toepassing zal zijn vanaf 1998. De eerste voorstellen van voorontwerp daarvan liggen voor en ik hoop dat ze voor de zomer kunnen worden goedgekeurd zodat ze in het najaar in het parlement kunnen worden behandeld. Daarin wordt niet alleen aandacht besteed aan de klassieke muziek, maar ook aan allerlei andere genres. Hoewel klassiek een groot aandachtspunt blijft, wil ik eraan herinneren dat een aantal opeenvolgende ministers 700 miljoen frank hebben geïnvesteerd in de Ancienne Belgique. Ik hoop dat dat een goede investering was, maar het was in elk geval een duidelijk bewijs van de aandacht die we geven aan de moderne muziek. Natuurlijk moet naast deze investering ook blijken dat de werking optimaal is.

Er is ook een circuit van clubs die vanaf nu op meer middelen kunnen rekenen en die we in het muziekdecreet wat meer aandacht geven. We moeten wel blijven beseffen dat het totaal aantal middelen voor muziek niet meer dan 108 miljoen frank bedraagt. In vergelijking met de podiumkunsten is dit een peulenschil. Alleen al op het vlak van de klassieke muziek melden zich 25 orkesten en ensembles aan. De mogelijkheden voor een krachtig beleid worden dus budgettair ernstig aangetast. Een globale visie vastleggen in een muziekdecreet

zal niet voldoende zijn. Er moeten middelen komen. Als dat niet gebeurt, zullen een aantal onevenwichten blijven bestaan en zullen een aantal genres nooit aan bod komen. Een enorm bedrag is opgeslokt door de Ancienne Belgique, wat op zich niet zinloos is, maar wat ook niet voldoende is voor het hele muziklandschap.

Hoe ziet dat muziklandschap eruit ? Er zit niet alleen een verticale hiërarchische structuur in, maar ook een heel aantal horizontale vertakkingen. Die behelzen relaties tussen regio's en landen, op elk niveau. Dit laatste element is heel belangrijk. Niet alleen de allerbesten moeten internationaal werken. Op elk niveau moet het mogelijk zijn banden te ontwikkelen met het buitenland, of het nu gaat om een toporkest of een bescheiden brassband. Zowel verticaal als horizontaal moet er dus doorstroming en uitwisseling mogelijk zijn.

Wat de jongeren aangaat, vertoont het huidige muziklandschap een drievoudige geleiding. Er zijn talloze groepjes die regionaal actief zijn in de kamermuziek of in de rock- en popmuziek. Ik spreek dan nog niet over de jongeren die muziek maken binnen muziekscholen en conservatoria. Dat is voornamelijk een zaak van onderwijs. De actieve jonge muzikanten vormen dus een vrij versnipperd landschap dat zich spontaan ontwikkelt en zich vaak buiten het gezichtsveld van de Vlaamse overheid bevindt.

Daarnaast is er een netwerk van harmonieën, fanfares en brassbands. Ze hebben een uitgebreidere structuur en kloppen wel af en toe aan bij de Vlaamse overheid. Ik denk in de eerste plaats aan de symfonische jeugdorkesten die samenwerken met Jeugd en Muziek Vlaanderen en die zich vooral richten tot jongeren die actief zijn in de academies. Het gaat over vijftien-, zestien-, zeventienjarigen die spelen in het Symfonisch Jeugdorkest van Vlaanderen, het Kempens Jeugdorkest, het Juniororkest Antwerpen, het Antwerps Jeugdorkest, het Brussels Jeugdorkest en het Limburgs Orkest voor Jeugd en Muziek. Voor deze zes regionale jeugdorkesten maken we een zeer beperkt aantal middelen vrij : 750.000 frank via Jeugd en Muziek. Deze orkesten hebben hun eigen internationale contacten maar er ontbreekt hier een zekere eigen professionaliteit, een Vlaamse top.

Hier is een taak weggelegd voor het nieuwe Jeugdorkest. Om juridische verantwoordelijkheid te kunnen dragen en om een minimum aan organisatie aan te kunnen is een structuur nodig, maar die structuur zou niet alle middelen mogen opsloppen. De middelen moeten zoveel mogelijk naar muzika-

Martens

le projecten gaan. We hebben deze week met Jeugd en Muziek afgesproken dat de 7,5 miljoen frank niet verloren mag gaan aan zware infrastructuur. De conservatoriastudenten moeten de mogelijkheid hebben om op een hoog niveau te kunnen musiceren en een intensieve orkestervaring op te doen. Op die manier kunnen we beter voldoen aan de vraag naar de eigen invulling van onze symfonische orkesten en grote ensembles. Er is veel buitenlandse verkeer, dat geldt niet alleen voor I Fiamminghi. Anima Eterna – waar ik veel sympathie voor kan opbrengen – opteert voor veel losse, buitenlandse artiesten die zich naar de artistieke filosofie van Jos van Immerseel willen richten. Deze internationale beweging is kenmerkend voor alle middelgrote en grote ensembles.

We zouden voor de jonge mensen die hier musiceren een brug moeten bouwen zodat ze beter kunnen doorgroeien, zowel naar de eigen orkesten als naar het internationale forum. We komen zo tot een top van musici die, zoals mevrouw Lindekens stelt, moet worden waargemaakt in overleg met de andere jeugdorkesten en conservatoria. Dit mag niet zorgen voor meer competitie. We kunnen in Vlaanderen maar een markt bieden voor enkele symfonische orkesten. Het is gemakkelijk om te zeggen dat er maar twee actief mogen zijn, maar we moeten er ook op een sociaal verantwoorde manier mee omgaan. Het beleid zal hier werk van maken, maar niet op een brutale manier.

Jeugd en Muziek is uitdrukkelijk betrokken bij dit project dat vooral in de vakanties plaats zal vinden. De artistieke directie is in handen van de raad van bestuur. De heer Groslot lijkt de evidente kandidaat te zijn. Dit leidt tot een aantal spanningen. De woordvoerder van de Jonge Filharmonie, de heer Piet Van Bockstal, zetelt in de Vlaamse adviescommissie. Hij heeft me daar over deze zaak ondervraagd. Het is een structureel probleem omdat het over een federaal initiatief gaat. De Vlaamse regering heeft ervoor gekozen om zich niet in te schrijven in dit federale initiatief. We willen een brug slaan met ons eigen potentieel waarvan we geloven dat het groot genoeg is. We zijn ervan overtuigd dat dit kan slagen door projectmatig te werken gedurende welbepaalde periodes met een relatief beperkt budget.

De raad van bestuur moet zich louter met het algemeen bestuur bezighouden. Indien er sprake zou zijn van een grote artistieke bevoegdheid voor deze raad, zou ik uw zorg delen, maar die is niet aanwezig. Wat het advies betreft, kan ik vandaag

nog geen namen meedelen. Bij de selectie van de mensen voor het preprofessioneel orkest moeten we een onderscheid maken tussen de taak van de raad van bestuur en die van de adviescommissie.

Er werden eveneens een aantal vragen gesteld over I Fiamminghi. De heer Keulen vroeg wat men qua jongerenwerking vooropstelt en wat men heeft aangeboden voor 1996. De toelagen zullen pas worden uitbetaald nadat de nodige bewijsstukken worden voorgelegd. Het is nog niet duidelijk wat de volgende stap zal zijn. Wat de vraag over de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie betreft, kan ik meedelen dat wij door een dergelijke klacht niet zijn gevat. De ideologische en filosofische minderheden moeten op een respectvolle manier aan bod komen. Symbolisch is dit een sterk signaal. Terzake worden onderhandelingen gevoerd. Men weet evenwel dat 1997 een overgangsjaar is en dat men pas vanaf 1 januari 1998 een duidelijk antwoord mag verwachten.

Er werd eveneens een vraag gesteld over de budgettaire ruimte. Hiervoor is er een bedrag van 14 miljoen frank voorzien. Wat dit betreft, kan ik evenwel nog geen definitieve uitspraak doen.

Mevrouw Kathy Lindekens : Mijnheer de minister, u zegt dat de nodige bewijsstukken moeten worden voorgelegd. Kunt u ons hierover wat meer duidelijkheid geven ?

Minister Luc Martens : Men moet kunnen bewijzen dat er wel degelijk specifieke programma's voor jongeren werden gemaakt. Het is aan mijn administratie om hierover te oordelen, niet aan het kabinet. Het kan onder meer gaan om acties voor het schoolpubliek, om open repetities, om educatieve begeleiding, om muziekkuitvoeringen en om acties voor een studentenpubliek. Ik denk hierbij aan reducties en aan concerttoelichting. Het kan eveneens gaan om projecten in samenwerking met de afdeling musicologie, waar bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek op muziek in de praktijk wordt toegepast. Ik denk ook aan acties voor jonge amateurmusici met het oog op een specifieke samenwerking bij concerten en opnames. Het kan gaan om deskundigheidsbevordering voor jonge musici, bijvoorbeeld de begeleiding van jonge solisten, orkeststages voor jongeren ter voorbereiding van de orkestpraktijk en masterclasses voor muziekstudenten met de medewerking van musici van het orkest.

Mevrouw Kathy Lindekens : Dit zijn allemaal mogelijkheden, maar het is niet duidelijk waar het precies om gaat. Dergelijke vage afspraken kunnen

Lindekens

eveneens met andere orkesten worden gemaakt. Alle orkesten kunnen namelijk vrijkaarten geven.

Minister Luc Martens : In feite is er voor alle orkesten een vrij open subsidiëring.

De heer Jos Stassen : Inderdaad, maar met minder geld.

Minister Luc Martens : Deze discussie hebben we reeds eerder gevoerd. Als men oordeelt dat een bepaald orkest een bijzondere artistieke inbreng kan doen, kan men het een bijzondere opdracht geven. De Vlaamse regering heeft nu dus unaniem beslist om voor 1996 en 1997 zo een opdracht toe te kennen aan I Fiamminghi. Wat die precies zal inhouden, moet blijken uit de bewijsstukken die worden voorgelegd.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de minister, er werd uitvoerig gediscussieerd over de aanwezigheid van de jeugd in dit muziekgenre. Hoe worden de termen jeugd en jongeren precies omschreven ? Dat lijkt me van essentieel belang.

Minister Luc Martens : Ik heb de term jeugd- en muziekgenre niet gebruikt. Hiermee bedoelt men schoolgaande jongeren en juist afgestudeerde universiteitsstudenten die jonger zijn dan 25.

De heer Marino Keulen : Er werd dus een leeftijds-grens vastgelegd en men houdt geen rekening met het aantal jaren ervaring in dit genre.

Minister Luc Martens : De heer Stassen vroeg of er wordt gekozen voor complementariteit of voor concurrentie. We opteren voor het eerste. Er wordt gestreefd naar samenwerking tussen Jeugd en Muziek, de conservatoria en de andere jeugdorkesten. Er worden eveneens gesprekken gevoerd met de Jonge Filharmonie. Op dit vlak is er evenwel sprake van competitie. Over een aantal initiatieven zal ik me vandaag niet uitspreken. In deze sector is er veel competitie en het is bijzonder moeilijk om samen te werken. Zo lang het gaat om de logistiek, zijn er geen problemen. Momenteel voert een van onze grote koorleiders gesprekken met een ander groot koor. De moeilijkheden ontstaan pas als het artistieke aspect aan bod komt. Iedereen heeft zijn eigen ideeën en het is moeilijk om zich in te schrijven voor een artistiek project van iemand anders. Dat is een bijzonder moeilijk proces, waar veel pogingen op stranden. Aan de andere kant moeten we ook duidelijk bekijken wat we financieel aankunnen met de beschikbare middelen.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijn interpellatie was zeker niet bedoeld om het globale muziekbeleid in vraag te stellen. Ik heb me zeer bewust beperkt tot de klassieke jeugdmuziekensembles. Ik heb het dus niet gehad over moderne muziek, of over de jongeren die in garages of op zolders musiceren.

Mijnheer de minister, mij is zeker pijnlijk duidelijk geworden dat de jeugdwerking van I Fiamminghi niets voorstelt. I Fiamminghi krijgt nochtans 15 miljoen frank om die jeugdwerking op touw te zetten. Het Vlaams Jeugdorkest krijgt slechts 7,5 miljoen frank. Daarmee organiseert het een aantal projecten, optredens en stages. Met twee maal dat bedrag slaagt I Fiamminghi er van haar kant niet in om een degelijke jeugdwerking te organiseren. Zou het niet schitterend zijn als ook zij een jeugdensemble oprichtten ? Dit zou een enorme instroom van nieuw talent op gang kunnen brengen voor alle ensembles in Vlaanderen, van Anima Aeterna tot het Ictus Ensemble.

Minister Luc Martens : Ik heb de indruk dat er een soort van hetze is ontstaan tegen I Fiamminghi. U kunt toch niet ontkennen dat dit ensemble kwalitatief hoogstaande muziek brengt ?

De heer Jos Stassen : Ik heb het niet over de kwaliteit van de muziek ; ik heb het over wat het ensemble doet met het geld dat het krijgt.

Minister Luc Martens : Ook I Fiamminghi organiseert een en ander, zoals enkele – zelfs op internationaal niveau – zeer hoog ingeschatte stages. Het probleem dat momenteel vooral bij I Fiamminghi aan de orde is, geldt voor de hele muzieksector. Daarom is de huidige regeling ook niet meer dan een overgangsregeling.

Vorige week vrijdag heb ik samen met minister-president Van den Brande een gesprek gehad met vertegenwoordigers van verschillende ensembles. We hebben hun toen ook mijn principiële opstelling inzake dit nieuwe decreet uitgelegd, en verteld wat ze dus voor 1997 kunnen verwachten. Ik heb voortdurend herhaald dat de huidige situatie alleen geldt als overgangsmaatregel.

Het incident heeft minstens één voordeel gehad : het heeft de aanleiding gegeven tot een uitvoerig debat. Als gevolg hiervan zullen we eindelijk – na meer dan twintig jaar – het muziekbeleid in Vlaanderen nieuwe impulsen kunnen geven.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil het beleid van minister Martens zeker niet bewieroken. Het is immers nog niet volledig uitgewerkt. Maar momenteel is zich een duidelijke Europese tendens aan het aftekenen. Elk orkest dat iets betekent op Europees niveau, krijgt de kans om aan jeugdwerking te doen. In dit verband kan ik verschillende voorbeelden geven. Het beste voorbeeld is uiteraard het Concertgebouw. Als deze orkesten een aantal cd's kunnen verkopen, krijgen ze van hun regering een specifieke opdracht inzake jeugdwerking, bijvoorbeeld het organiseren van een aantal concerten voor studenten. Dit is zo opvallend dat ik me zelfs afvraag of het niet op een bepaalde Europese vergadering werd afgesproken. Mijns inziens kan Vlaanderen in dit opzicht niet achterblijven.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, de enige bedoeling van mijn interpellatie was om de kwaliteit van de initiatieven rond jeugdorkesten in de belangstelling te brengen en om de jeugdorkesten met elkaar te vergelijken. Ik hoop dat dit uiteindelijk zal leiden tot de uitwisseling van hoogstaande ervaringen op de verschillende niveaus.

Ik wil voor de laatste keer het voorbeeld hanteren van I Fiamminghi. Als dat orkest erin slaagt om op zijn niveau een hoogwaardig jeugdensemble uit te bouwen, zou dat heel veel betekenen voor de instroom van andere ensembles. Het geld wordt goed besteed als men erin slaagt om te komen tot een samenwerking tussen het nieuwe initiatief, het Vlaams Jeugdorkest, en de Jonge Filharmonie, zodat jonge muzikanten met voldoende talent waardevolle ervaringen kunnen opdoen. Met mijn interpellatie wilde ik dat alleen maar duidelijk maken.

Minister Luc Martens : Ik wil daar nog iets aan toevoegen : wij willen ons wel degelijk inspannen om de zaken te objectiveren en doorzichtig te maken. We hebben onze administratie weken geleden de opdracht gegeven om de kostenstructuur van alle orkesten en ensembles grondig door te lichten.

Ik heb met minister Demeester afgesproken dat er een begrotingsenquête wordt uitgevoerd bij de hele sector en vooral bij diegenen voor wie er vragen kunnen rijzen. Ik wens volledig op de hoogte te zijn van waar de middelen heen gaan en hoe ze worden gehanteerd. Ik weet nog niet wat het resultaat van die enquête zal zijn. De sector zal dus volledig worden doorgelicht door de administratie en door de inspectie die afhangt van minister

Demeester. Via die begrotingsenquête hopen we zicht te krijgen op de hele financiering van de sector.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Chris Vandenbroeke tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de vaste boekenprijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandenbroeke tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de vaste boekenprijs.

De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de vaste boekenprijs vormt uiteraard een oud zeer. Ik durf niet na te tellen hoeveel jaar dit probleem al aansleept. Ik richt me even tot mevrouw Maes, die van ons allen waarschijnlijk de meeste anciënniteit heeft. Ze zal me niet tegenspreken als ik zeg dat dit probleem al gedurende meerdere legislaturen bestaat. Het is ook een heel delicaat thema. Dit economisch onderwerp is verbonden met cultuur : moet men het zakelijk en economisch bekijken of moet men juist een culturele reflectie en nuancering inbouwen ?

Het probleem moet in ieder geval aan bod komen. De realiteit is wat ze is. Ik geniet het voorrecht om ook in de Senaat te mogen zetelen : in de senaatscommissie voor Economie, onder leiding van de heer Hatry, kwam dit onderwerp tijdens deze legislatuur al meerdere keren aan bod.

Minister Luc Martens : Het probleem werd er vooral uitgesteld.

De heer Chris Vandenbroeke : Het werd inderdaad vaak uitgesteld. Er waren ook hoorzittingen over. Voor dat uitstel bestaat een precieze verklaring : er circuleren twee evenwaardige voorstellen in de Senaat, waarvan één initiatief van de Volksunie en één van de CVP.

Mijnheer de minister, we kunnen u enige onachtzaamheid aanwrijven. Dit is geen verwijt. In één van uw beleidsbrieven verwijst u echter alleen naar het voorstel dat in de Senaat circuleert op naam

Vandenbroeke

van de heer Caluwé. Ik vind het niet erg dat u daarnaar verwijst, maar u moet volledig zijn.

Minister Luc Martens : Deze verwijzing stond in de beleidsbrief Letteren. Ik geef toe dat ik niet op de hoogte was van het bestaan van een ander voorstel. U heeft gelijk. Bij de bespreking van de beleidsbrief hebt u me daar echter niet op gewezen. Het staat nu evenwel in het verslag.

De heer Chris Vandenbroeke : Om zuiver wetenschappelijke redenen en los van alle naïviteit, wil ik eerlijk zijn : de twee voorstellen zijn gebaseerd op geschriften van de heer Suykerbuyk. Ere wie ere toekomt. De beide voorstellen zijn voorbeelden van grandioos plagiaat. We vermelden echter wel onze bron en spelen het spel dus eerlijk.

De finaliteit is echter wat telt. Als een dergelijk dossier jaren aansleept, worden veel verschillende standpunten ingenomen. Ik zal deze proberen samen te vatten. Ik benader het als een drieluik. Uit het antwoord van de minister zal misschien blijken dat er nog andere standpunten zijn. Ik beperk me tot het binnenland en zal het niet hebben over Europa.

Wat is het standpunt van de politieke partijen ? Er zijn niet alleen spanningen tussen de belangengroepen, maar ook en vooral tussen de gemeenschapsministers en hun federale collega's. Overschematiserend stelt men vast dat er een positieve ingesteldheid is bij de CVP en de VU. Ik bemerk ook een positieve attitude bij de SP, maar dat wil ik wel nuanceren. Ik vertaal vrij hun standpunt : ze gaan akkoord met een vaste boekenprijs, maar ze zijn wantrouwig. Ze voorzien een decisief element voor de minister van Economische Zaken : bij eventuele prijsstijgingen moet er kunnen worden ingegrepen. Samengevat is het standpunt van de SP dus genuanceerd positief.

De vierde partij is de VLD. Het is duidelijk dat vooral deze partij terzake een manifest tegengesteld standpunt inneemt.

Dat wat de fracties betreft ; de belangengroepen, dan. De hoorzittingen waarin deze aan het woord kwamen werden weliswaar een aantal malen uitgesteld, maar er hebben er ook reeds zeer veel – wansmakelijk veel – plaatsgevonden in de Senaat. Sommige daarvan waren goed, andere minder goed, maar ook hier bemerkten we dezelfde verdeeldheid. De basisteneur van de belangengroepen

is eerder de volgende : het is een economische materie, waarop culturele correcties kunnen worden aangebracht. Ze zijn dus eerder voorstander van een vaste boekenprijs, vooral omdat dit bijzonder aangewezen is in het totaalconcept van de boekenmarkt – het aanmaken, de editie, de distributie, de verkooppunten enzovoort. Een minderheid, waaronder de Belgische Verbruikersunie, is er volledig tegen gekant.

Hiermee ben ik bij mijn derde punt aanbeland. Op het echte politieke veld bestaat er een akkoord tussen de gemeenschapsministers onderling om dit te bespreken en tot een beslissing te komen. Het blijft uiteraard federale materie, waarvoor de minister van Economische Zaken bevoegd is. Daar ik historicus ben, zult u het me niet kwalijk nemen dat ik heb onderzocht wat het standpunt was van de opeenvolgende ministers van Economische Zaken. De heer Claes heeft zich terzake steeds op de vlakte gehouden en weigerde zich echt uit te spreken. Hetzelfde geldt voor de heer Wathelet. Het is uiteraard om die reden dat men getuige was van steeds nieuwe hoorzittingen en discussierondes. Voor zover ik weet heeft ook de heer Di Rupo de houding van zijn voorgangers overgenomen. Mijnheer de minister, daar u uw dossiers doorgaans zeer goed beheerst weet u ongetwijfeld dat deze materie reeds werd behandeld in de plenaire vergadering van de Senaat, los van deze hoorzittingen. Ook daar spreidde men deze afstandelijke reactie tentoon.

Mijnheer de minister, ongeveer honderd dagen geleden hebt u zich bijzonder scherp geprofileerd. Deze honderd dagen zijn voorbij, zodat u waarschijnlijk concreet zult kunnen antwoorden. Naar aanleiding van de opening van de laatste Boekenbeurs in Antwerpen hebt u zeer formeel gesteld – ik vertaal vrij – dat terzake vóór het midden van dit jaar een beslissing zou worden genomen. U hebt dat nadien nog herhaald, in een aantal interviews. Dat tijdschema werd door u vooropgesteld omdat uw Nederlandse collega gedurende de eerste helft van dit jaar het EU-voorzitterschap zou waarnemen, wat u in de gelegenheid zou stellen dit te doen. Uw honderd dagen bedenktijd zijn voorbij. Waar staan we vandaag en wat mogen we verwachten ?

Hoewel ik toen niet aanwezig was, had ik begrepen dat u meteen gebruik wou maken van het feit dat uw ambtgenoot, de heer Nuis, tot juni voorzitter is om deze beslissing te vergemakkelijken. Hebt u hiertoe gedurende de afgelopen dagen contacten

Vandenbroeke

gelegd en dit samen met uw ambtgenoot doen voorbereiden ? Wat is de stand van zaken ?

Daar dit tot nader order federale materie blijft, lijkt mijn derde vraag me de meest cruciale : hebt u terzake ook de heer Di Rupo kunnen contacteren ? Daar u dit alles zeer formeel hebt verklaard, mogen we dan stellen dat ten laatste op 1 juli 1997 een beslissing zal worden genomen in dit dossier van de vaste boekenprijs, dat al jaren op stapel staat ? Mogen we u wat dat betreft echt op uw woord nemen ?

Minister Luc Martens : Ik wil even iets preciseren. Ik heb gezegd dat ik dit jaar duidelijkheid wenste te krijgen. Ik heb me ertoe verbonden om tot dat doel een inspanning te leveren, zodat ik ofwel kon vaststellen dat we dit tot een goed einde konden brengen ofwel moest vaststellen dat we er goed aan deden niet meer over dit project te praten.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik heb daar respect voor, maar dat lijkt me een afzwakking van uw eerder standpunt.

Minister Luc Martens : Ik zal mijn secretariaat de opdracht geven u de kopie van de integrale tekst van mijn toespraak over te maken, zodat u die kunt lezen.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil kort ons standpunt verduidelijken. Mijnheer Vandenbroeke, ik vind het zo'n beetje een achterhoedegevecht dat al jaren wordt geleverd. Het lijkt me dat het belang van de lezer in deze hele discussie nauwelijks wordt verwoord. Dat belang bestaat erin dat voor de lezer zoveel mogelijk boeken toegankelijk worden gemaakt, liefst aan betaalbare prijzen. Mijn inziens is de vraag of een boek nu wordt uitgegeven in Amsterdam dan wel in Antwerpen voor een lezer van secundair belang of zelfs zonder belang. Het enige wat hem wél bezighoudt is de vraag of hij het boek dat hij wil, kan krijgen, aan een betaalbare prijs.

Als men dat in het ruimer kader van de ontleding plaatst, dan komt men tot dezelfde conclusie. Men moet zo veel mogelijk boeken zo toegankelijk mogelijk maken, voor zo veel mogelijk mensen, liefst tegen betaalbare prijzen.

De voorzitter : De heer Verrijken heeft het woord.

De heer Emiel Verrijken : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de heer Vandenbroeke heeft een breed spectrum van partijopinions geschetst. Het standpunt van het Vlaams Blok was daar echter niet bij. Ik veronderstel dat dit een gevolg is van het cordon sanitaire. We hebben echter wel degelijk een standpunt. We hebben dat ook verkondigd, in deze maar ook in andere commissies.

Onder de vorm van een vraag zou ik iets willen zeggen over dat standpunt. Hoe staat het nu op Europees vlak ? U zou ons daarover inlichten. Of we dat nu goed vinden of niet, de toestand op Europees niveau is terzake imperatief. Boeken zijn culturele goederen, maar ook economische producten. U was de eerste om dat te benadrukken.

Bij het bepalen van ons definitief partijstandpunt ligt nog een tweede zaak in de balans. Wat doet u aan de toestand die resulteert uit de groei van de boekenclubs ? Op wereldvlak zijn die clubs de grootste groeipool in het boekenbedrijf. Wat zal u daar op Vlaams niveau aan doen ? Hoe zal u daarbij regelgevend optreden, rekening houdend met de vrijemarktwetten ? Die relatie tussen vrijemarkteconomie en cultuur is natuurlijk delicaat.

De opmars van die clubs heeft zijn gevolgen. Straks zal op wetenschappelijk vlak nog enkel het Engels worden gehanteerd. Op wereldvlak zijn er nu boekenclubs die zich specialiseren in het aanbieden van kunsthistorische werken. Die boeken zijn afschuwelijk duur. Ik geloof niet dat eenzelfde fenomeen zich al in de medische sector voordoet. Ik hoop alleszins van niet. Kunstboeken zijn dikwijls erg mooie boeken, en trekken een breed publiek aan. Dat is een andere situatie dan die van bijvoorbeeld economische literatuur, of van boeken over geneeskunde. Ik hoop dat de minister ook deze zorg in zijn antwoord behandelt.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Ik wil het hier kort houden. Ik heb niet naar het standpunt van het Vlaams Blok verwezen, omdat ik nergens een uitgesproken standpunt heb gevonden. Ik heb er wel degelijk naar gezocht. In uw betoog laat u zelf uitschijnen dat er dienaangaande nog enige twijfel bestaat, mijnheer Verrijken. Ik heb me in mijn uiteenzetting beperkt tot drie knelpunten ; ik ver-

Vandenbroeke

moed zelfs dat de minister het perspectief mischien nog zal verbreden.

De heer Keulen zegt dat we een achterhoedegevecht voeren. Dit is niet de plaats voor een ideologisch gevecht. Ik denk ook niet dat de voorzitter ons daartoe de kans zou geven. Enkel het antwoord van de minister telt hier. Maar toch wil ik hier het volgende zeggen, abstractie makend van wat u verklaart en van de artikelen van de heer De Grauwe. De realiteit is erg duidelijk. De voorbije tien of twaalf jaar is het aantal boekenverkooppunten met ruim 60 percent verminderd. Dat betekent dat in vele van de 308 Vlaamse gemeenten een groot probleem bestaat. Het gaat dan niet enkel om de beschikbaarheid van boeken, maar bijvoorbeeld ook om het ontbreken van de service van de boekenverkoper.

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens : Ik wil dat debat evenmin nodeloos rekken, maar kom even terug op het betoog van de heer Keulen. Er zijn twee denkkaders waarbinnen men de problematiek kan situeren. Het gaat om de economische en de culturele invalshoeken. Uw opvatting is louter economisch van aard, mijnheer Keulen. Het culturele aspect is bij ons nochtans niet onbelangrijk. Anders dan bijvoorbeeld in Frankrijk, waar het literatuurprogramma Apostrophe het meest bekeken televisieprogramma was, is men in Vlaanderen erg gericht op een commerciële, secundaire boekenproductie van huis-, tuin-, keuken- en kookboeken. In Wallonië is dat wellicht nog meer het geval.

Ook in Vlaanderen moet literatuur als doorgeefluik van waarden en verrijkende opvattingen blijven bestaan. Men blijft daar zelden bij stilstaan. Dat element moet ook in het debat worden geïntegreerd. Ik denk dat een vaste boekenprijs perfect mogelijk is, als men maar objectiveerbare garanties inbouwt die toestaan om een gedifferentieerd aanbod van literatuur te handhaven.

De heer Marino Keulen : Ik zou het niet direct vanuit de dichotomie economie/cultuur willen zien. Ons uitgangspunt is de gebruiker, de lezer. Verder wil ik benadrukken dat het aanbod nog nooit zo groot is geweest als vandaag. Nooit werd er zoveel uitgegeven. Dat geldt voor alle literaire genres.

Mevrouw Kathy Lindekens : Het wordt steeds moeilijker om het betere literaire boek te laten overleven in de jungle van de markt. De kleine, betere boekhandel moet vechten, en overleeft niet vaak. Ook wat de differentiatie van het aanbod betreft, lijkt me dat geen onbelangrijk gegeven.

De voorzitter : Naar aanleiding van deze discussie wil ik opmerken dat de heer Suykerbuyk een voorstel van decreet heeft opgesteld over de ondersteuning van de volwaardige zelfstandige boekhandels. Het zal tijdens een van de volgende bijeenkomsten van deze commissie worden besproken.

Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, ik neem aan dat het niet de bedoeling is hier het debat voor of tegen de vaste boekenprijs te voeren. Mijn houding terzake is duidelijk en die zal dat ook blijven.

Net zoals ik op de Boekenbeurs heb gezegd, wil ik toch even herhalen dat er nu al vijftien jaar over de vaste boekenprijs wordt gediscussieerd en dat deze discussie niet kan blijven aanslepen. Ik heb me ertoe verbonden om dit jaar een grote inspanning te doen om Nederland bij dit project te betrekken en het tot een goed einde te brengen.

Ik zal eerst een overzicht geven van de stand van zaken in Europa, vervolgens zal ik mijn contacten met de federale overheid en met Nederland toelichten alsook de houding van de Europese Unie.

De meeste Europese landen kennen op dit ogenblik een of andere vorm van vaste boekenprijs. Dat wijst erop dat het niet zo'n gekke gedachte is ; het zou moeten lukken dat men overal systematisch dezelfde vergissing begaat. Ik geef toe dat dit een gezagsargument is, maar het stoelt toch op de realiteit.

Duitsland, Oostenrijk, Italië, Nederland, Frankrijk, Spanje, Finland, Denemarken en recent ook Portugal kennen een of andere vorm van vaste boekenprijs. Griekenland bereidt een wetgevend initiatief terzake voor. Groot-Brittannië kende het Net Book Agreement, maar is daarvan in de loop van 1995 afgestapt met als gevolg dat de boekenprijzen zijn gestegen. De stijging bedroeg 8 percent voor de fictie en 4 percent voor de non-fictie, terwijl de omzet voor bepaalde onderdelen van de boekenmarkt over diezelfde periode met 11 percent daal-

Martens

de. Het loslaten van de vaste boekenprijs heeft er dus een negatief effect gehad voor de consument.

Zweden kent geen vaste boekenprijs, maar subsidieert rijkelijk zijn eigen boekenmarkt. Ook dat is een manier om de prijs te controleren. Voor Zweden ligt dat natuurlijk iets gemakkelijker, want geen enkel ander land gebruikt de Zweedse taal: Zweden controleert zijn eigen taalgebied. Zo tekent zich de kaart van Europa af.

In de voorbije maanden heb ik regelmatig contact opgenomen met de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. We hebben onze positieve houding ten aanzien van een vaste boekenprijs beklemtoond en ze ook kenbaar gemaakt in een dossier aan vice-premier Di Rupo. Dit dossier bevat alle argumenten ter ondersteuning van ons standpunt. Minister Di Rupo heeft te kennen gegeven principieel met ons standpunt akkoord te kunnen gaan, maar vraagt een aantal waarborgen inzake prijszetting en prijsverhoging. Hij wilde graag vernemen of we een vaste boekenprijs in de meest strikte betekenis beogen dan wel een prijs die beweegt tussen een onder- en een bovengrens. De federale minister heeft zich echter nog niet tot een bindende uitspraak laten verleiden, zodat zijn akkoord me beleidsmatig nog geen stap verder helpt.

We worden geconfronteerd met een analoog probleem als in de sector van de rusthuizen, weliswaar een totaal andere sector. Ofschoon deze sector integraal onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap valt, worden de prijzen bepaald door het federale ministerie van Economische Zaken. Dat is een anomalie.

De boekenprijs is een economische aangelegenheid, maar boeken zijn cultuurinstrumenten en dus een integrale gemeenschapsbevoegdheid. In een nabije toekomst moeten we trachten Economische Zaken buitenspel te zetten, maar vooralsnog dien ik de wettelijk geldende regels te respecteren.

Met staatssecretaris Aad Nuis heb ik reeds verscheidene gesprekken gevoerd om in afwachting van een Vlaams-Nederlandse eenheidsmarkt onze markten op elkaar af te stemmen. In de schoot van de Nederlandse Taalunie werd overigens een werkgroep belast ter voorbereiding van het Europese forum dat hierover weldra zal worden georganiseerd.

Ik heb het punt ter sprake gebracht op de Informele Ministerraad te Galway en heb het ook op de

dagorde geplaatst van de Formele Ministerraad van 16 december jongstleden te Brussel. We hebben de steun gekregen van mensen uit verschillende landen, onder andere van staatssecretaris Nuis. De grensoverschrijdende boekenmarkt is niet alleen een probleem voor Vlaanderen en Nederland, maar ook voor Duitsland en Oostenrijk, Groot-Brittannië en Ierland, de Franse Gemeenschap, Frankrijk en Luxemburg.

De belangstelling hiervoor bij de Franse Gemeenschap was geruime tijd gering, maar nu stellen ze vast dat Belgische auteurs hun entrées in Parijs verliezen. De evenwaardige rol die ze in de Francité dachten te kunnen spelen, blijkt niet voor hen weggelegd. De Franstalige auteurs zitten even ongemakkelijk op de Franse markt als de Vlaamse auteurs van literatuur voor volwassenen op de Nederlandse markt. De sector heeft zich in Nederland immers veel sterker georganiseerd. Onze kinder- en jeugdliteratuur scoort nog altijd goed, maar onze literatuur voor volwassenen is zeer kwetsbaar.

Niet alle genoemde landen hebben ons gesteund en de houding van Groot-Brittannië was zelfs eerder afstandelijk tot afwijzend. Nederland is bereid de zaak op de dagorde van de Europese ministerraad te brengen. Ter voorbereiding hiervan komen er op 11 en 12 maart een aantal deskundigen in vergadering bijeen zodat de ministerraad die in het voorjaar onder het Nederlandse voorzitterschap te Maastricht zal worden gehouden, zich hierover kan buigen.

Wel heeft Otto Lenz, advocaat-generaal bij het Hof van Justitie te Luxemburg, een negatief advies uitgebracht over een aantal technische aspecten van de wettelijke regeling voor de vaste boekenprijs te Nederland. Het gaat weliswaar nog slechts om een advies, maar Otto Lenz is gekend van het arrest-Bosman en met zijn advies dient dus terdege rekening te worden gehouden.

De vraag is nu of ingevolge dit afwijzend advies de wettelijke regeling voor de vaste boekenprijs in Nederland volledig onderuit zal worden gehaald dan wel of de regeling iets soepeler zal worden toegepast binnen een vooraf bepaalde boven- en ondergrens.

Ik heb een inspanning gedaan. We hebben op alle manieren geprobeerd in ieder contact met Nederland dat punt aan de orde te stellen. We deden dat zowel rechtstreeks als onrechtstreeks, via de Taalunie en op formele en informele vergaderingen van de Europese ministerraad. Dat zal ook blijken uit

Martens

de verslagen. We hebben bij herhaling contact gezocht met het kabinet van minister Di Rupo, om samen met de andere gemeenschappen te pleiten voor een doorbraak. Als we deze zaak dit jaar niet tot een goed einde brengen, dan zeg ik over de vaste boekenprijs geen gebenedijd woord meer, tenzij ik erover word geïnterpelleerd.

De voorzitter : De heer Vandenbroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandenbroeke : Onze fractie respecteert uw inspanningen ten zeerste. We wensen ons niet vast te pinnen op die datum van 30 juni of 1 juli. Wij hopen dat u slaagt, mijnheer de minister. Na die 15 jaar vinden we dat u dat verdient.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Nelly Maes tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de subsidiëring van theatergezelschappen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Maes tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de subsidiëring van theatergezelschappen.

Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ga niet interpelleren over het subsidiëren van theatergezelschappen, wel over het niet subsidiëren van theatergezelschappen. Mijn interpellatie is niet zozeer ingegeven door de kommer om bepaalde gezelschappen, maar door het feit dat het niet subsidiëren van deze gezelschappen tegen de afspraken is. Ik wil klaarheid over die afspraken.

Op maandag 29 januari las ik in mijn krant dat de minister van Cultuur projectsubsidies voor dit jaar heeft toegekend. De vijf theatergroepen die wilden samenwerken, krijgen echter geen geld. Dat heeft commotie, verontwaardiging, ongerustheid en woede veroorzaakt. Het heeft een scala van gevoelens losgeweekt die niet alleen gespeeld waren. Voor een aantal gezelschappen is dit een zaak van zijn of niet te zijn.

Ik heb de briefwisseling terzake ingezien. Er zijn me een aantal zaken opgevallen waarover ik u vandaag vragen wil stellen. De beslissing die genomen werd in juni 1995 over de erkenning en de subsidiëring van theatergezelschappen, hield in dat – ik citeer – een kleine subsidie zou worden toegekend aan bepaalde gezelschappen onder voorwaarde dat ze in een samenwerkingsverband treden met een andere partner om hun artistiek project te realiseren. Hiervoor wenst minister Martens binnen de enveloppen een apart budget ter beschikking te stellen van in totaal 22 miljoen frank. Einde citaat. Het betreft Theater Teater, Theater Ivonne Lex, Nova Zembla en Ultima Thule. Daarna is het Zuidpooltheater in Antwerpen er nog bijgekomen.

Een andere brief, gedateerd 12 augustus 1996, is getekend door het afdelingshoofd Muziek, Letteren en Podiumkunsten. Hij herinnert aan deze beslissing en voegt eraan toe dat er over de omvang van de subsidie nog moet worden gediscussieerd. Omdat daarnaast ook nog over de aard van de samenwerking moest worden gediscussieerd, werd een vergadering bijeengeroepen. Maar het merkwaardige is dat de vier genoemde gezelschappen u al op 24 september een brief stuurden. Ze drukten hun ongerustheid uit over het feit dat er stemmen opgingen dat het subsidiebedrag van 22 miljoen frank ook zou kunnen worden aangewend voor projecten van andere gezelschappen. Ze hadden dan ook graag met zekerheid vernomen of die subsidie wel degelijk voor hen was bestemd.

Ik heb geen kopie van het antwoord dat naar aanleiding van deze brief werd geformuleerd. Wel werden de genoemde gezelschappen op 30 september voor een vergadering op het kabinet uitgenodigd. Daar werd over de samenwerking gepraat. Er werd getracht duidelijkheid te verschaffen over de limieten en de voorwaarden waarbinnen de samenwerking moet plaatshebben. Als ik goed ben ingelicht, was dit ook de enige vergadering waar concreet over die samenwerking werd gesproken. Ik weet ook dat de projecten voor de samenwerking binnen moesten zijn op 31 december, drie maanden later. Er is dus niet zo heel veel tijd geweest.

Een eerste parenthesis die ik wil openen, is de volgende. Het is natuurlijk eenvoudig te zeggen, voor leken zoals wij allen zijn, dat anderen moeten samenwerken. Ik kan me voorstellen dat de geëngageerde en verantwoordelijke burgers nogal wat suggesties zouden kunnen doen om politieke partijen tot samenwerking te verplichten. Alleen hebben degenen die met die partijen bezig zijn het niet gemakkelijk met dit soort van raadgevingen, vooral niet om ze in de praktijk toe te passen. Het ver-

Maes

wondert me dat de theatergezelschappen vanuit hun individualistische ingesteldheid dit hebben geaccepteerd. De minister verstrekke geen subsidies meer. Ze zijn gaan samenwerken.

Mijn verbazing stijgt als ik vaststel dat u die projecten voor samenwerking opnieuw zou voorleggen aan uw raad van advies. Eigenlijk had u zich die moeite kunnen besparen. U wist op voorhand hoe die raad van advies zou oordelen : men nam er bij voorbaat al een negatieve houding aan ten aanzien van de vier gezelschappen. Wilde de raad consequent zijn, dan kon hij niet anders dan een negatief advies uitbrengen.

Om in de drie maanden tussen 30 september en 31 december te komen tot een samenwerkingsproject dat als het ware in een volkomen artistieke symbiose van de gezelschappen zou resulteren, kon nauwelijks tot de verwachtingen behoren. Ik denk dat sommige gezelschappen dat hebben erkend. Zij wisten dat de samenwerking moest groeien. Ik kan me niet voorstellen dat u als goed pedagoog iets anders had verwacht. U hebt toch niet gedacht dat in die drie maanden iets dat gedurende jaren is gegroeid, zou worden omgegooid tot een gemeenschappelijk akkoord. Alle middelen en artistieke visies bij elkaar gooien en roepen : zie daar, de feniks stijgt uit zijn asse en het nieuwe Vlaanderen heeft een nieuw theaterlandschap gekregen. Zo kan dit niet in zijn werk gaan en het was dan ook onmogelijk in die zin verwachtingen te koesteren.

De samenwerking zoals ze al op papier is gezet door een aantal van de gezelschappen, getuigt van goede wil. Deze week stond in De Morgen een artikel van Ultima Thule. Ik heb ook gezien welk project tussen TIL en Arca werd ontworpen. Eigenlijk vond ik dit al een bewijs van goede wil, vooral van de kant van de veroordeelden. Het is leuk, zoals ik heb gehoord in de uitzending van De Zevende Dag, om degenen die worden veroordeeld tot samenwerking met anderen te verwijten dat de samenwerking niet ver genoeg ging in hoofde van degenen met wie ze moesten gaan samenwerken. Als er dan al een partner wordt gevonden die in een zekere machtspositie staat, dan is het ook niet aan de vragende partij om deze partner te verplichten. Ze staan te zwak om dat te doen.

Ik ken de details niet van het verhaal over die afspraken omtrent samenwerking waarvan uw raad van advies heeft geconcludeerd dat het artistieke project dat daaruit werd geboren niet voldoende was. Ik begrijp dat de moeilijkheid om deze samen-

werking te organiseren en de moeilijkheid om nieuwe artistieke projecten daaruit te ontwerpen eigenlijk een toekomstvisie impliceerde. Ik heb dan ook begrip voor de ontsteltenis van de theaters op grond waarvan zij in een brief aan de administratie het volgende schreven. Ik citeer : onder de voorwaarde dat ze in een samenwerkingsverband treden met een andere partner om hun artistiek project te realiseren wenst de minister binnen zijn enveloppe zijn apart budget ter beschikking te stellen Daartoe moest een dossier ingediend worden dat opnieuw voor advies zou worden voorgelegd aan de raad. De Vlaamse regering zou dan een beslissing nemen over de omvang en de aard van de subsidie. Einde citaat.

Mijnheer de minister, men moet al een politicus zijn om uit deze zinsnede te besluiten dat er over de essentie nog discussie bestaat. Als ik deze zin te goeder trouw lees dan begrijp ik daaruit het volgende. Er is 22 miljoen frank. Jullie zijn met zijn vieren. Ieder krijgt een stukje. We weten dat dat niet veel is, maar over de omvang zullen we nog discussiëren. Over het recht op deze subsidie wordt evenwel niet meer gediscussieerd.

Daar heb ik het moeilijk mee. Zij krijgen op 28 januari 1997, dezelfde maand van de indiening, per fax en dan per brief te lezen dat de regering hen geen structurele subsidie toekent voor de periode 1997-2001. De kredieten voor samenwerking zullen, u zegt "op mijn voorstel", worden besteed aan bijkomende subsidies voor projecten in tekst- en figurentheater, dans- en kunstencentra. Zij zouden dan voor projectsubsidies in aanmerking kunnen komen ten vroegste in 1998. Dit gebeurde allicht weer na advies van de raad in wie deze gezelschappen geen enkel, maar dan ook geen enkel, vertrouwen hebben. Ze verwachten niet van de raad ooit nog iets positiefs te vernemen. De posities zijn intussen zo verhard en de verhouding zo verzuurd dat de ene niets meer goed kan doen in de ogen van de andere. Dat is jammer.

We zitten hier met een verscheidenheid aan gezelschappen die qua artistieke betekenis op vernieuwing aangewezen zijn, maar die als een bedrijf, als een bijzonder interessante KMO in het theaterleven in Vlaanderen en Nederland werkzaam zijn. Ze stellen mensen tewerk. Ze hebben al plannen uitgewerkt. U had op hun brief van september meteen kunnen antwoorden : eigenlijk wordt er gepraat over de toekenning van die 22 miljoen frank aan projectsubsidies. Laten we eerlijk zijn, mijnheer de minister, uw projectsubsidiepot is te klein ! Uit uw subsidiepot voor projecten geeft u nu ook geld aan gezelschappen die eigenlijk struc-

Maes

tureel subsidies zouden moeten krijgen. Ze zijn geen eenmalige projecten meer. Ze zijn volwaardige gezelschappen geworden met artistieke naam en faam. U had hen op tijd moeten verwittigen : ik ben teruggekomen op mijn idee om jullie te doen samenwerken, stop er geen tijd meer in, dien een projectaanvraag in. Dan hadden ze voor dit jaar geweten waaraan zich te houden. Dan had u hen als project kunnen subsidiëren. U hebt die mensen ontgoocheld. Het is niet de raad die hen ontgoocheld heeft, van de raad hadden ze niets anders verwacht. Van u verwachtten ze dat u, gesteund door een regeringsbeslissing, enkel nog de modaliteiten met hen moest bespreken. De subsidies waren hen al toegezegd, op voorwaarde dat ze zouden samenwerken. Die samenwerking zou dan nog wel eens besproken worden. Dat de samenwerking voor de raad onvoldoende artistieke garanties bood, had u toch ook kunnen verwachten ? Dan hebt u een structureel gesubsidieerd gezelschap afgewimpeld om geld vrij te maken. In tegenstelling tot de muziek is het theater inzake communicatie met het publiek zeer sterk gebonden aan taal. Indien we aan het Nederlandstalige podiumgebeuren niet méér middelen spenderen dan aan de muziek, dan verdwijnt het gewoon omdat er nu eenmaal geen internationale optredens mogelijk zijn. Het theater is aangewezen op het eigen publiek.

Ik vind dat u de raad een overwinning hebt gegund, die ik hen eigenlijk niet gun, omdat de strijd tussen u en de raad al gestreden was in juni. De raad had moeten weten dat met zijn mening rekening werd gehouden. U hebt de gezelschappen nog een kans gegeven en nu hebt u die kans weer weggenomen. Ik vind het jammer dat u zichzelf en de regering daarmee hebt geschaad in de ogen van het publiek. U had dit niet hoeven te doen. U wist dat 22 miljoen frank voor deze vier gezelschappen een kans was die u hen wilde gunnen. Ik vraag u : waarom hebt u dat dan niet gedaan ? U wil die 22 miljoen frank een andere bestemming geven. Ik heb daar weinig bezwaren tegen, er zijn zoveel groepen en zaken die subsidies kunnen gebruiken.

Om welke redenen werden de samenwerkingsverbanden als ongunstig bestempeld ? Had men nu werkelijk verwacht dat er in drie maanden tijd meer uit de bus zou komen ? Welke criteria zult u nu in de toekomst hanteren ? U hebt de vernieuwing van het podiumdecreet aangekondigd. In dat verband wil ik straks nog een suggestie doen.

Ten slotte, welke levenskansen worden gegund aan de getroffen theaters ? Verdienen ze nu echt dat ze de deuren moeten sluiten ? Het gaat om gezelschappen die niet kunnen leven zonder subsidies. Theater Ivonne Lex heeft een budget van een kleine 32 miljoen frank, daarvan beslaat amper de helft subsidies.

Minister Luc Martens : Minder dan de helft, namelijk 12 miljoen frank.

Mevrouw Nelly Maes : Voor al de inspanningen die ze zich hebben getroost, voor de weerklank die ze nog altijd hebben bij het publiek, voor de nieuwe plannen die ze hebben gemaakt, verdienen ze in mijn ogen beter dan wat ze nu krijgen. Midden in het seizoen moeten ze aankondigen dat de deuren dicht zullen gaan. Dat is ronduit dramatisch, een woord dat in de context van de podiumkunsten wel op zijn plaats is. Deze mensen zijn professioneel met toneel bezig. Ik gun ze van harte een nieuwe kans en zou het doodjammer vinden als de minister anders beslist. Ik kijk dan ook uit naar zijn antwoord.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : De analyse van mevrouw Maes kan wellicht door de meeste commissieleden worden onderschreven. Wel heb ik nog een aantal vragen.

Onder de nieuwe naam Het Derde Bedrijf hebben de mensen van Theater Teater en Nova Zembla een fusiedossier voorbereid, dat aan de wensen van de minister van Cultuur trachtte te beantwoorden. Beide gezelschappen vertonen een aantal overeenkomsten : ze zijn ongeveer even groot, hebben een gelijklopende werking en gelijkaardig bronnenmateriaal, komen uit dezelfde regio en hebben Mechelen als uitvalsbasis. Ze meenden op basis daarvan een stevig fusiedossier te kunnen voorleggen. De artistieke leiding zou in handen komen van de heer Luc Nys, de zakelijke van de heer Axel Doumen. Welke elementen ontbraken dan volgens de criteria van de adviesraad om van een volwaardige samenwerking te kunnen spreken ? Om welke redenen, met andere woorden, werd deze samenwerking niet gehonoreerd ?

Mijn tweede vraag is misschien wat stout geformuleerd : waarom houdt men in de culturele sector altijd een wortel voor, een lokmiddel dat men nadien dan wegtrekt ? Dat is min of meer hetzelfde als wat we meemaken in de sector van de volkswikkeling. Deze methode schaadt de geloofwaardigheid en kweekt achterdocht. Voorts vraag ik,

Keulen

samen met mevrouw Maes, wat de toekomst van de gedupeerden zal zijn. Worden deze gezelschappen opgedoekt? Of zal de minister op de een of andere manier toch trachten tegemoet te komen aan hun financiële problemen?

Ziet de minister definitief af van de samenwerkingsidee binnen de theaterwereld? Eerder al vielen de fusieplannen van NTG en Blauwe Maandag Compagnie in het water, nu is het de beurt aan Nova Zembla en Theater Teater. Hoe zit het met de samenwerkingsinitiatieven tussen de drie grote gezelschappen NTG, KVS en KNS?

Hoe wordt de 24 miljoen frank verdeeld? Er is 12 miljoen frank voor het teksttheater, 6 miljoen frank voor de dans en 6 miljoen frank voor de kunstencentra, maar hoe zal men die verdelen onder de gezelschappen? Waarom worden de gezelschappen niet ingelicht over de eventuele tekortkomingen in hun dossier? Men hoort veel klachten over de contacten en het doorstromen van informatie. Veel verloopt via de pers.

In welke mate worden de aanbevelingen van de adviescommissie eigenlijk gevolgd? Blijkbaar is er een minister die zegt dat hij samenwerking tussen de gezelschappen belangrijk vindt. Dan is er een adviesraad die dat niet ziet zitten. De minister hamert dan nogmaals op samenwerking. De adviesraad kondigt aan geen samenwerkingsverbanden te zullen honoreren. De minister volgt dan uiteindelijk de adviesraad. Hoe wordt het spel eigenlijk gespeeld?

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Deze interpellatie nodigt uit tot een breder debat over de pluriformiteit in het theaterlandschap en over de rol van de adviesraden in de podiumkunsten. Ik heb lang getwijfeld of ik over deze problematiek zelf geen interpellatie zou indienen. Ik heb het uiteindelijk niet gedaan, omdat in het verleden al dikwijls vragen werden gesteld als de minister zijn adviesraden niet volgde. Ik denk aan de terechte interpellatie van mevrouw Maes over het advies van de Raad voor de Muziek in de kwestie I Fiamminghi. Nu wordt er geïnterpelleerd over het wél volgen van de adviesraad. Ik wist zelf niet goed welke positie in te nemen.

Wel ben ik het eens met de teneur van de uiteenzettingen van mevrouw Maes en de heer Keulen : de hele procedure kende een bedenkelijk verloop. Er worden inderdaad te veel vage beloftes gedaan,

wat begrijpelijke reacties losweekt bij de gedupeerde theatergezelschappen. Maar nogmaals : ik kom er niet uit wat de exacte positie is van de adviesraad en of wij, parlamentsleden, de minister moeten ondervragen omdat hij die raad al dan niet volgt.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik denk dat mevrouw Maes alles correct heeft weergegeven. Ik wijs er wel op dat wij ons op een bepaald moment, toen de projecten werden ingediend, hebben teruggetrokken om na te denken over de procedures en de inhoud van de genomen beslissing. Eenmaal een project is ingediend, kunnen we niet in discussie treden, net zoals bij offertes. Het is dus normaal dat er op een gegeven moment geen communicatie is. Wij weten dat we een opdracht moeten vervullen, we kennen de voorwaarden, we weten wie de kandidaten zijn, er rest ons alleen nog de concrete invulling. Op een bepaald moment moeten we een informatiestop in acht nemen om te vermijden dat we engagementen aangaan die we niet kunnen waarmaken of die op een bepaalde manier gekleurd zijn. Vorig jaar is de beslissing genomen de globale subsidiepot voor de podiumkunsten, met het teksttheater op kop, aanzienlijk te vergroten. Natuurlijk vielen er nog altijd heel wat gezelschappen uit de boot, maar ik hoopte stellig voor de erkende gezelschappen toch nog een oplossing te vinden. Een van die oplossingen was samenwerking. Welnu, op dat vlak ben ik door het decreet verplicht om altijd advies in te winnen. Mocht ik een beslissing nemen zonder voorafgaandelijk advies, dan zou dat een procedurefout zijn. Ook halfweg vorig jaar heb ik de adviezen in hun essentie gevolgd. Wel heb ik de subsidieverdeling wat moeten aanpassen omdat ik eenvoudigweg de middelen niet had, zelfs niet na verhoging, die nodig waren om de subsidieniveaus te respecteren die mij waren aangeraden.

Op één enkel punt heb ik mijn wil doorgedreven, en dat was voor Antigone. Daar had ik evenwel heel goede redenen toe en ik heb die dan ook uiteengezet tijdens het Internationaal Theaterfestival. Ik heb me dus ten aanzien van de adviescommissie vandaag niet anders gedragen dan toen. Het enige verschil is dat de adviescommissie de budgettaire beperkingen nu wel respecteert. Toen ik het advies voor het eerst las, was ik teleurgesteld. Ik geef dat graag toe. Uit Theater Teater, samen met Nova Zembla, wil ik een kort stukje citeren : het lijkt de raad aangewezen dat de nieuwe constructie eventueel eerst door middel van projectsubsidies zou worden ondersteund. Einde citaat. Even daarvoor staat dat de geplande samenwerking niet geheel

Martens

zonder perspectief is, maar dat ze op dit ogenblik nog te weinig garanties biedt om er voor vier seizoenen een enveloppe aan te verbinden. Voor het Theater Ivonne Lex staat er dat het samenwerkingsvoorstel in zijn geheel te vrijblijvend is om het te belonen met een subsidie-enveloppe.

De uitspraken van het adviescollege waren dus heel duidelijk en ik probeer die zo nauwkeurig mogelijk te volgen. Als ik deze artistieke appreciatie negeer, kom ik terecht in een straatje zonder einde. Van één afwijking komen er twee, van twee komen er drie, enzovoort. Als ik het doe voor podiumkunsten, moet ik het ook doen voor muziek. Het I Fiamminghi-verhaal is een beetje bijzonder. De 30 miljoen frank die ze ontvangen hebben, zijn niet op basis van een advies gegeven. Dat is een volkomen ander verhaal. Daar is nog een speciale operatie gebeurd los van elk decreet. Voor het overige heeft men mij verteld dat ik, voor alle beslissingen die ik neem, niet ééns voor 1 percent afwijk van de adviescommissie.

Ik leun dus zo dicht mogelijk aan bij de adviezen van de commissie. Zo niet, bestaat het gevaar dat ik terugval op een persoonlijke waardering waarvan de grenzen onbekend zijn. Moet men bijvoorbeeld al dan niet rekening houden met regionale overwegingen? Die spelen ook mee: in het teksttheater gaat 45 percent van de middelen naar de provincie Antwerpen. Deze middelen zijn verdeeld over drie steden, maar het grootste deel gaat naar de provinciehoofdstad zelf. Er gaan geen middelen naar Vlaams-Brabant en Limburg. Daar doet zich dus een probleem voor.

Ik moet dus eigen criteria voor de podiumkunsten ontwikkelen en deze op een consequente manier aanwenden. Onvermijdelijk zal de vraag rijzen wat ik met de regionale spreiding of andere delicate punten doe. Ik kan daar nog niet op antwoorden. Op dit moment volg ik de adviescommissie.

De adviescommissie deed een uitspraak over een artistiek project en zegt dat dit niet volgroeid is. De stadstheaters zijn er wel in geslaagd om op een degelijk niveau samen te werken. Zij waren op dezelfde manier gehypothekeerd: beweren dat samenwerken niet wordt gehonoreerd, is dus niet juist. De adviescommissie werd ook een advies gevraagd over de bijkomende middelen voor de stadstheaters, namelijk drie maal tien miljoen frank. Ze gaf hier een positief advies. Ze gelooft dat de samenwerking van de stadstheaters wel een reëel perspectief biedt en adviseerde me om de

middelen onmiddellijk voor vier jaren vrij te geven. Ik heb dat niet gedaan. Ik heb ze vrijgegeven voor een jaar, dit om een stok achter de deur te hebben en hen aan te moedigen om deze samenwerking verder te zetten. Het is dus onjuist dat deze raad onder geen beding van samenwerking wil weten. Ik wil wel aanvaarden dat onze verwachtingen wat hoog waren gegrepen. Ik heb de snelheid om tot een samenwerking te komen misschien wat overschat. De resultaten zijn echter wat ze zijn en het advies is wat het is. Ik heb ernaar gestreefd om me aan dit advies te houden. Ik zal de resultaten aan het verslag laten toevoegen. (Bijlage 1)

Dit waren ook voor mij moeilijke momenten. Er deden zich een aantal communicatieproblemen voor. De administratie beschikte over het advies twintig dagen voor we de beslissing namen in de regering. Volgens de procedure maakte de administratie mij dit advies met commentaar over. Dit gebeurde op vrijdag en op dinsdag werd de beslissing genomen. 's Maandags heb ik de nodige gesprekken gevoerd. Ik beschikte niet over de mogelijkheid om me daar verder in te verdiepen.

Ik heb wel geleerd dat de communicatie tussen adviescommissies en theaters op een veel actievere manier moet gebeuren. In het licht van een kwaliteitsdecreet in de welzijnssector, is er een procedure voorzien waarbij de administratie een soort van begeleiding vormt. Er vinden visitatiecommissies plaats. Zo ontstaan er sneller knipperlichten om te anticiperen op bepaalde moeilijkheden.

Om de vier jaar worden we geconfronteerd met dergelijke beslissingen. Om de vier jaar moeten we dus ook aanvaarden dat er zich nieuw talent aandient dat gehonoreerd kan worden. Dat betekent dat bepaalde initiatieven niet meer op hetzelfde niveau worden gesubsidieerd. Men kan nooit ontsnappen aan het feit dat bij een bepaalde beslissing groepen en initiatieven uit de boot zullen vallen. Dat gebeurde vorig jaar ook al. Sommige van die gezelschappen kregen de erkenning later.

Ik betreunde zelf ook sommige negatieve adviezen, maar ben van oordeel dat ik een consequente houding moet aannemen. Ik handel ook zo voor de culturele ambassadeurs. Deze werden uit de politieke sfeer gehaald en door een jury verkozen. Dat gebeurt dit jaar voor de tweede keer. Vorig jaar hebben we ons strikt aan de beslissingen van de jury gehouden. Dat wijst toch op een zekere consequentie.

Dan blijft er nog 22 miljoen frank over. U zegt zelf dat de projectsubsidies te klein zijn. Twaalf miljoen

Martens

frank heb ik terug in de projectenpot van het tekst-theater gestopt. De andere middelen werden verdeeld over dans en de kunstencentra. Er is een specifieke reden waarom de kunstencentra hieraan zijn toegevoegd. Limburg krijgt niets van het podiumkunstenbudget. Het kunstencentrum België uit Hasselt was een valabele kandidaat, vorig jaar werd dit centrum positief geëvalueerd. Dit stelde me in staat om in Limburg een ankerpunt te voorzien dat in de toekomst mogelijkheden opent voor de podiumkunsten. Hierbij moet ik evenwel rekening houden met de adviezen. België was erkend, maar op dat ogenblik hebben wij beslist om het aantal kunstencentra niet eindeloos te laten uitdelen. Op dat ogenblik beschikte ik niet over de middelen om deze erkenning budgettair te honoreren. Ik hoopte dat dit nu wel het geval zou zijn, maar ik heb terzake nog geen beslissing genomen. Wat dit betreft moet de voorziene procedure worden gevolgd. Dit houdt onder meer in dat ik opnieuw het advies van de adviescommissie moet vragen. Dit werd overigens ingeschreven in het Podiumkunstendecreet.

Mevrouw Maes, u vraagt waarom er een ongunstige beoordeling werd gegeven. Hierbij verwijs ik naar het advies dat u kunt nalezen in het verslag. U vraagt eveneens welke criteria we in de toekomst zullen hanteren. Deze criteria zullen telkens opnieuw worden gedefinieerd in overleg met een adviescommissie. Op het ogenblik zijn de voorwaarden nog niet vastgelegd. Dit zal gebeuren op de vooravond van de volgende fase.

Over de levenskansen van de getroffen theaters kan ik mij vandaag niet uitspreken. Ik heb aan mijn administratie gevraagd na te gaan in welke mate de projecten die men had ingediend, kunnen worden geapprecieerd. Voor artistieke projecten was er namelijk de projectenpot. Vandaag kan ik niet zeggen of er voor deze theaters nog middelen zullen zijn. Ik herhaal evenwel dat ik hiervoor opnieuw de adviescommissie moet raadplegen. Indien ik dit namelijk niet doe, wordt mijn beslissing ongedaan gemaakt.

De heer Keulen stelde een aantal specifieke vragen in verband met Theater Teater. Ik geef toe dat de beoordeling van dit gezelschap genuanceerder was dan de beoordeling van de andere gezelschappen. Deze groep kreeg wel de meest gunstige beoordeling, maar men heeft me gevraagd om nog geen beslissing te nemen voor de komende vier jaar. We mogen overigens niet vergeten dat de bekendma-

king van de fusie er pas kwam drie dagen voor de beslissing moest worden genomen. Ik neem aan dat dit niet toevallig is. Politiek is een begrip dat in vele contexten kan worden gebruikt. We mogen niet te naïef zijn. Ik heb deze sympathieke mensen allemaal ontvangen en ik zou hen graag helpen, maar ik moet me houden aan de spelregels.

Hoe moeilijk dit ook is, de samenwerking blijft voor mij een beleidlijn op vele vlakken. Er is evenwel een spanningsveld tussen innovatie en continuering. De bestaande gezelschappen moeten worden uitgedaagd om voor zichzelf nieuwe kansen te creëren en te vernieuwen. Sommige gezelschappen doen dit, andere niet. De vraag rijst wanneer kan worden gesteld dat dit niet voldoende gebeurt. Ik kan me hierover niet uitspreken. Innovatie bestaat eveneens uit volledig nieuwe dingen die na een aantal jaren van projectmatig werken schitterend werk leveren. Hiervoor kunnen ze meteen worden gehonoreerd. Het is een wisselvallige sector. Een tijd geleden keek iedereen bijvoorbeeld op naar de Blauwe Maandag Compagnie. Nu heeft dit gezelschap het moeilijk. NTG daarentegen werd met meewarige blikken bekeken, maar na de shocktherapie van de nieuwe regisseur zijn er hoge verwachtingen. Acht maanden geleden durfde niemand deze ontwikkelingen verwachten. Het is een moeilijke sector en de appreciatie kan sterk verschillen, niet alleen over jaren, maar soms ook over maanden.

Ik blijf erbij dat er ruimte moet zijn voor nieuwe dingen. Het louter bevestigen van het bestaande is geen goede beleidlijn. Bepaalde dingen moeten worden hertekend, sommige grenzen moeten worden verlegd en soms moet men tot samenwerking komen. Tijdens de gesprekken met de stad en met de provincie werd overigens beslist om het perspectief NTG-Blauwe Maandag Compagnie te behouden. Men was het alleen niet eens over het tijdstip. Sommigen meenden dat dit zeer snel moest gebeuren, anderen meenden dat we beter konden wachten tot de vooravond van de volgende fase. Indien er tussen de drie partners van het NTG, namelijk de provincie, de stad en de Vlaamse Gemeenschap, een consensus bestaat, moet de andere partner bevestigen dat hij een goede partner is. Dergelijke afspraken hebben geen bindend karakter.

De repertoiregezelschappen kregen een gunstige beoordeling. Ik meen dat ik reeds heb aangegeven hoe het nu verder moet, en dat het eveneens duidelijk is hoe de aanbevelingen worden gevolgd.

Martens

Vervolgens kom ik terug op de relatie met de adviesorganen.

Het is natuurlijk allemaal erg boeiend. Het is jammer dat ik over te weinig tijd beschik om een uitvoerig antwoord te geven. Binnenkort krijgen we de Raad voor Cultuur. Dit is een optie van de regering. Dit werd trouwens ook al in de vorige regering zo beslist. Toen zat de heer Sauwens nog in de regering. De Volksunie vond dat toen blijkbaar wél een goed idee. De vraag is nu wat de precieze opdracht is van deze Raad voor Cultuur, en wat de verhoudingen zijn met de administratie.

De administratie wil in de toekomst veel dynamischer werken. Dit is ongetwijfeld een zeer positieve evolutie. We spreken over het afbouwen van de kabinetten en moeten dan ook de administratie versterken. We hebben met de administratie het volgende afgesproken : inzake cultuur zijn er een aantal sectoren waarvoor een artistieke appreciatie speelt die we niet enkel aan de administratie kunnen overlaten. Er moet een samenwerking plaatsvinden tussen de administratie en adviserende expertcommissies.

De taak van de Raad voor Cultuur ligt op een ander niveau. Wat zijn de krachtlijnen van het beleid ? Wat zijn de strategische lijnen ? Dat is een zaak voor de Raad voor Cultuur. De implementatie in dit kader zal het gevolg van een samenspel zijn. Vandaag is dat een samenspel tussen adviescommissie, administratie en minister. Morgen wordt dat een samenspel tussen expertcommissie en administratie.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, ik wil de volgende suggestie doen. Voor we aan het nieuwe decreet over de Raad voor Cultuur beginnen, zou de commissie voor Cultuur beter eerst de werking van de administratie doorlichten. Ik ben het immers beu dat parlementen alleen maar in actie schieten wanneer er zaken fout lopen. Ik wil ook wel eens weten hoe de zaken verlopen in een normale situatie. We mogen zeker niet overhaast te werk gaan bij het oprichten van een volledig nieuwe constructie van adviserende lichamen. Mijnheer de voorzitter, deze opmerking is dus vooral tot u gericht.

Mijnheer de minister, in verband met de raden geef ik u gelijk. We kunnen inderdaad opteren voor de verzelfstandiging van de artistieke sectoren. Ze

krijgen een budget en beschikken dan over eigen mensen ter beoordeling daarvan. Deze mensen mogen dus zeker niet door de politieke partijen worden afgevaardigd. Het moeten onafhankelijke specialisten zijn. Deze specialisten moeten ook hun criteria verduidelijken, ze moeten transparant werken. Momenteel kan ik immers niet beoordelen of deze raden inderdaad in alle objectiviteit werken. Mijnheer de minister, als u besluit tot verzelfstandiging van de artistieke sectoren, dan volg ik u. U doet dat echter niet. U wilt immers kunnen blijven ingrijpen. Bij andere gelegenheden hebt u al gezegd dat u niet voor verzelfstandiging bent.

In deze interpellatie heb ik me niet op het artistieke gebaseerd. In verband met de podiumkunsten bent u in juni van vorig jaar gestopt met het volgen van de adviezen van de raad. Ik had verwacht dat u consequent zou zijn met uzelf, en niet meer met de raad. Ik weet dat u de raad nog om advies hebt gevraagd. Dat is ook uw plicht, het staat trouwens zo in de procedures. Ik had echter verwacht dat u aan de theatergezelschappen zou zeggen dat ze toch subsidies zouden ontvangen. Ik dacht dat u hen zou vragen een samenwerkingsproject in te dienen en dat u dan de omvang van de subsidiëring zou bepalen.

Minister Luc Martens : Op welke basis zou ik dat dan doen ?

Mevrouw Nelly Maes : Op basis van het feit dat de omvang hoe dan ook beperkt was tot 22 miljoen frank. U zou ook adviezen krijgen, maar u zou uw verantwoordelijkheid nemen. Dat hebt u immers in juni ook gedaan. De raad heeft u toen geadviseerd om te erkennen, maar om niet te subsidiëren. U hebt toen geantwoord dat u toch ging subsidiëren.

Minister Luc Martens : Ik zou dit doen, op voorwaarde dat er een artistiek project werd ingediend. Bij sommigen ontbreekt precies dat artistiek project. Dat blijkt duidelijk uit de adviezen.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de minister, ik vind dat u niet logisch bent geweest. U had de mogelijkheid om de raad te volgen, ook al hoeft u dat uiteraard niet te doen. Als u uw optie consequent had verdedigd, zou ik u niet aanvallen. In juni zegt u echter dat u de raad niet volgt. In januari van dit jaar volgt u de raad dan weer wel.

Minister Luc Martens : U vergelijkt twee aspecten die niet vergelijkbaar zijn. Ik heb het advies niet gevolgd inzake de budgettaire hoogte. Dat was financieel niet haalbaar. Op artistiek vlak heb ik het advies wel gevolgd.

Mevrouw Nelly Maes : Neen, in juni hebt u het advies niet gevolgd. De raad adviseerde om niet te subsidiëren. U hebt toen gezegd dat u wel een kleine subsidie wilde toekennen voor een bedrag van 22 miljoen frank. Over de omvang ervan zou later nog verder worden beslist. Ik zal met u geen wels-nietesspel blijven spelen. Ik heb immers te veel waardering voor de manier waarop u de sector bekijkt. Ik vind echter dat u hier niet consequent bent geweest. De geloofwaardigheid van de politici vind ik ook belangrijk.

Het viel te verwachten dat de raad in deze opnieuw een negatief oordeel zou vellen. Ook het feit dat het artistiek project op drie maanden moest worden uitgedokterd door mensen die zo ver van elkaar af staan, liet een en ander verwachten. Ik wil u best volgen als u de vernieuwing wil provoceren en als u ondervindt dat dat niet eenvoudig is. Ik meen dat het een goed idee is. Ik denk echter dat u dan ook een andere knoop moet durven doorhakken, door het aantal erkenningen te beperken en daar van meet af aan geen twijfel over te laten bestaan. Als u integendeel zegt dat iedereen kan worden erkend, klopt de beeldspraak met de wortel die de heer Keulen hanteerde. Overigens is de raad zelf ook vrij hypocriet als die toevoegt dat deze gezelschappen misschien ergens anders subsidies kunnen krijgen. Lees : bij de Lotto of zo.

Ik ben dus voorstander van duidelijkheid. Ik zou in uw plaats ook niet verder uitzoeken of ze nog al dan niet kunnen worden erkend als project. Daarmee creëert u weer hoop, die u later misschien toch aan diggelen zult slaan. Ik denk dat uw huidige harde maatregelen de gezelschappen tot bezinning nopen. Ze moeten zich vandaag afvragen wat ze morgen gaan doen, als ze nu stoppen met theater. Ik hoop dat ze dan de kracht vinden om ja te zeggen en daar de consequenties van te dragen.

Ik heb geluisterd naar uw antwoord in verband met de gang van zaken sinds het advies. Ik neem kennis van uw reactie op het advies, van de reactie van de administratie en van de gevoerde briefwisseling. In dat licht begrijp ik de ontgoocheling van de gezelschappen. Ik begrijp ook dat ze zich genomen voelen en dat hiermee een stukje van uw politieke geloofwaardigheid is verloren gegaan. Dat betreurt ik nog het meest.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Felix Strackx tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de representativiteit van de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Strackx tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de representativiteit van de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap.

De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, op 6 november van vorig jaar bracht de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap een advies uit over de anti-drugscampagne Opkikker '96, die werd opgezet door de Vlaamse minister van Gezondheidsbeleid. In dit advies stelt de Jeugdraad onder meer : Opkikker '96 zal het experimenteel drugsgebruik bij jongeren stigmatiseren, met als mogelijk gevolg dat de tegenstelling tussen gebruikers en nietgebruikers op de spits wordt gedreven, een rem wordt gezet op de bespreekbaarheid en men blijft praten over illegale drugs in zwart-wittermen. Verder verklaart de Jeugdraad : voor jongeren die experimenteren met drugs – en voor diegenen die dat nog niet doen – is een ander onderscheid veel fundamenteeler, namelijk het verschil tussen gewoon of geïntegreerd gebruik en problematisch gebruik. Einde citaat.

Mijnheer de minister, bij velen werd dit advies op ongeloof onthaald. Ik moet u eerlijk zeggen dat ik erdoor geschokt was. Ook minister Demeester zelf was blijkbaar geschokt. Toen ik haar daarover aansprak, zei ze me, ik citeer : is dat een jeugdraad ? Einde citaat. Naar mijn mening kan dit onmogelijk het standpunt zijn van de meerderheid van de Vlaamse jeugd. Omdat dit advies werd goedgekeurd met veertien stemmen voor bij vijf onthoudingen en er dus zelfs geen enkele tegenstem was, rijzen er ernstige vragen omtrent de representativiteit van die Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap. Indien de Jeugdraad niet het standpunt vertolkt van de Vlaamse jeugd, hebben adviezen natuurlijk geen zin. Integendeel – en erger nog – ze geven de minister een vals beeld van wat er leeft bij de Vlaamse jeugd. Mijns inziens is dat wat er nu gebeurt. De Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap is helemaal geen afspiegeling van de maatschappij, maar is integendeel uitgesproken ideologisch gekleurd. Ik zal dit met enkele voorbeelden aantonen.

Strackx

Een eerste bewijs voor de vooringenomenheid van de Jeugdraad is terug te vinden in de manier waarop die Jeugdraad zichzelf elke drie jaar samenstelt. Deze samenstelling gebeurt op zijn zachtst gezegd op een vreemde manier. De verdeling van negen zetels onder de grote politieke families gebeurt al jarenlang zoals bepaald door het zogenaamde protocolakkoord van 1988 – naar politieke maatstaven is dat sinds mensenheugenis – en ongeacht de verschuivingen in het politieke landschap. De jongerenafdeling van mijn partij, die ondertussen bijna een half miljoen kiezers heeft, is bijvoorbeeld niet vertegenwoordigd. Dit terwijl het decreet van 24 maart 1982 nochtans uitdrukkelijk verwijst naar de wet van 16 juli 1973, waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen wordt gewaarborgd.

Na verdeling van deze negentien protocolzetels blijven er dan nog maximaal achttien zetels onbezet. Over wie deze mag innemen, beslist de Jeugdraad zelf, naar eigen goeddunken. Daarbij valt het op dat bepaalde maatschappelijke strekkingen systematisch worden aangetrokken, terwijl andere met man en macht worden geweerd. De Jeugdraad legt blijkbaar eigen criteria aan de dag over wie wel en niet politiek correct is. Volgens het decreet behoort dat nochtans helemaal niet tot haar bevoegdheden of opdracht.

De laatste keer dat de Jeugdraad zichzelf voor een periode van drie jaar samenstelde, was op 7 september 1994. Tot dan toe hadden er 25 personen zitting in de Jeugdraad, negentien van de koepels en zes zogenaamde superonafhankelijken. In 1994 waren er 27 kandidaturen, negentien voor de koepels en acht superonafhankelijken, waarvan er vier al in de jeugdraad zaten. Dat is niet onbelangrijk, want ook deze vier stemden mee. De vier kandidaten die nog niet tot de Jeugdraad behoorden, stemden uiteraard niet mee. Ik neem aan dat dit een vorm van basisdemocratie is, of zoiets. Gezien het feit dat de Jeugdraad volgens het decreet 37 leden mag tellen, zou men, normaal gezien, kunnen veronderstellen dat alle 27 kandidaturen zouden worden aanvaard. Niets daarvan : de Jeugdraad beslist eerst – zomaar – dat er maximum 25 leden mogen zijn, maar dat het er geen 25 móeten zijn. Uitslag van de stemming : de vier leden die al in de Jeugdraad zitting hadden worden herkozen, mede dankzij hun eigen stemmen. Van de vier nieuwe kandidaturen wordt alleen deze van het JEMP goedgekeurd. Het VNJ, Vlanajo en het Centrum voor Recreatief Werk van de Bond van Grote en Jonge gezinnen vallen uit de boot, want de leden

van de Jeugdraad hebben een gloeiende afkeer van alles wat in hun ogen niet progressief genoeg is, of wat van ver of dichtbij naar Vlaams-nationalisme ruikt. De 25ste zetel blijft dus onbezet, en de andere twaalf eveneens.

Op 1 augustus 1996 dient het VNJ opnieuw een aanvraag in voor deze 25ste zetel. Luidens het antwoord van de minister blijkt deze zetel plotsklaps voorbehouden voor een vertegenwoordiger van de federaties van migrantenorganisaties, waarnaar men blijkbaar al geruime tijd op zoek is en die men niet vond. Uiteindelijk komt die vertegenwoordiger er toch. Hij wordt op 1 november 1996 benoemd tot lid van de Jeugdraad. Dat belet hem – en nog tien anderen – overigens niet, op 2 oktober al mee te stemmen. Op dat ogenblik waren die personen dus niet-benoemde leden van de Jeugdraad. Twee van hen stemden al vanaf 17 januari 1996 mee. Wellicht gebeurde dat ook nog veel vroeger ; maar verder in de tijd ben ik niet teruggegaan.

De Jeugdraad is blijkbaar een duiventil, waar vrienden altijd welkom zijn. Het verloop in de Jeugdraad is trouwens erg groot. Dat verklaart de impact van enkele oude getrouwen op de anderen. Deze oude getrouwen monopoliseren de Jeugdraad en domineren de andere leden. Er is gewoon niemand die hen durft tegen te spreken. Tussen haakjes : velen zijn zelf niet meer zo jeugdig. De heer El Akarom is bijvoorbeeld al 37 jaar oud. Dat is toch een gezegende leeftijd om de jeugd nog te vertegenwoordigen. Het decreet laat dit evenwel toe.

Ondertussen wordt er tijdens vrijwel elke vergadering gezeurd over het gebrek aan actieve leden. Als op 8 mei 1996 het Forum voor Pluralistisch Jeugdwerk plotseling vindt dat het ondervertegenwoordigd is en om twee bijkomende zetels vraagt, dan blijkt hoe principieel de Jeugdraad houdt aan het fameuze maximum van 25 zetels. Het Forum is zogenaamd onafhankelijk ; het is evenwel vertegenwoordigd door de heer Alex Polfliet, provincieraadslid van Agalev. Dan oppert men dat het storrend is dat men niet met een groot aantal leden rond de tafel zit ; of dat het maar om een klein clubje gaat dat de kar trekt. Men stelt dan voor om nieuwe mensen te engageren ; men zegt dat dit een pragmatische oplossing is, enzovoort. Er was zelfs iemand die het volgende zei, en ik citeer : als er twee mensen staan te popelen om mee te doen, waarom zouden we ze dan niet toelaten ? Einde citaat. Plotseling heeft het maximum geen belang meer, en wordt de uitbreiding tot 27 zetels goedgekeurd. Wat dus voor het VNJ onmogelijk is, kan voor de politiek correcte kameraden dus wel.

Strackx

Ook de werkgroepen hebben voortdurend te kampen met een gebrek aan medewerkers. Zo bestaat de zogenaamde denkgroep al geruime tijd uit één persoon.

Het komt hierop neer : de Jeugdraad beslist zelf wie erin vertegenwoordigd mag zijn. Is dit normaal ? Als iemand zou voorstellen het parlement zichzelf te laten verkiezen, dan zou iedereen zeggen dat dit ondemocratisch is. Vermits ik meen te hebben begrepen dat de minister de democratie in het hart draagt, neem ik aan dat hij een dergelijke handelwijze zal afkeuren.

De Jeugdraad bekent ook kleur als er adviezen over erkenningen moeten worden uitgebracht. Ook hier worden duidelijk twee maten en twee gewichten gehanteerd. Een voorbeeld : tijdens de vergadering van 2 oktober 1996 worden een aantal adviezen geformuleerd in verband met het verder erkennen van een aantal landelijk georganiseerde jeugdverenigingen die in het inspectieverslag negatief werden geëvalueerd. De Jeugdraad voegt aan dat inspectieverslag nog een advies toe.

Bij Vlanajo werden een aantal vrij lichte onregelmatigheden vastgesteld. De Jeugdraad stelt voor Vlanajo niet langer in aanmerking te nemen voor erkenning en subsidiëring. Wat Jediko, De Rode Valken en Internationale Solidariteit-Jongeren betreft, zijn de onregelmatigheden veel flagranter. Toch adviseert de Jeugdraad om ze verder te erkennen, en ze in september 1997 opnieuw te inspecteren. De Jeugdraad valt weer uit zijn rol ; hij laat duidelijk merken welke strekking de voorkeur wegdraagt.

Blijkbaar zijn er in de Jeugdraad zelf toch een aantal personen die deze gang van zaken al te gortig vinden, want in de loop van de discussie maakt iemand principiële bezwaren tegen deze adviezen over de erkenning. Deze persoon verklaart, en ik citeer : wij zijn rechter en partij. Einde citaat. Dat is pas spijkers met koppen slaan ! Is het logisch dat de Jeugdraad stemt over de verdere erkenning van verenigingen die rechtstreeks of onrechtstreeks in haar organen zitting hebben en dat daarbij uitgesproken ideologische criteria worden gehanteerd ?

Ik zou nog tal van voorbeelden kunnen aanhalen waaruit blijkt dat de Jeugdraad op subjectieve wijze te werk gaat. Zo ontstaan dan bepaalde adviezen, zoals deze in verband met het initiatief Opkikker '96. Die adviezen vertolken absoluut niet

de mening van de Vlaamse jeugd, maar wel die van een kleine minderheid daarvan. Een Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap die niet de spreekbuis van de Vlaamse jeugd is, maar slechts van een kleine minderheid daarvan, is niet alleen nutteloos. Zo'n Jeugdraad is gevaarlijk, omdat ze het beleid in een richting stuurt die niet door de meerderheid van de bevolking wordt gewenst.

Van de minister wil ik daarom graag het volgende vernemen. Is de minister het met mij eens dat een jeugdraad representatief moet zijn voor de jeugd, en dus min of meer een afspiegeling van de samenleving moet zijn ? Vindt de minister dat dit bij de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap het geval is ? Vindt de minister het normaal dat de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap systematisch organisaties met een bepaalde maatschappijvisie uitsluit, en een deel van de Vlaamse jeugd monddood maakt ? Vindt de minister de manier waarop de Jeugdraad zichzelf samenstelt, waarbij verenigingen die er al in vertegenwoordigd zijn, stemmen over zichzelf en over deze die er niet toe behoren, democratisch ?

Vindt de minister het uitbrengen van adviezen door de Jeugdraad over het erkennen van verenigingen die rechtstreeks of onrechtstreeks zelf in de Jeugdraad zitting hebben, democratisch ? Welk advies is voor de minister doorslaggevend : dat van de administratie, of dat van de Jeugdraad ? Mogen aanwezigen die niet tot lid zijn benoemd, meestemmen op bijeenkomsten van de Jeugdraad ?

Wanneer ondergingen de partijpolitieke jongerenbewegingen voor het laatst controle ? Zoals de minister weet, moeten de partijpolitieke jongerenbewegingen jaarlijks minstens 10 activiteiten in 35 afdelingen ofte 350 activiteiten kunnen bewijzen. Mij interesseert het alvast eens te weten of alle gesubsidieerde partijpolitieke jongerenbewegingen nog aan die voorwaarde kunnen voldoen. Welke resultaten hebben de meest recente controles opgeleverd en in hoeverre werd ermee rekening gehouden ?

Met de goedkeuring van twee bijkomende zetels voor het pluralistische forum heeft de Jeugdraad zelf bevestigd dat het aantal van 25 zetels geen maximum is ; het decreet bepaalt overigens een maximum van 37 leden. De kandidatuur van het erkende VNJ is de minister al geruime tijd bekend. Is de minister bereid de representativiteit van de Jeugdraad enigszins te herstellen door, bijvoorbeeld, alsnog de kandidaat van het VNJ te benoemen ?

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, gezien het late uur zal ik geen inhoudelijke opmerkingen meer maken. Toch wil ik me formeel distantiëren van de teneur en de inhoud van deze interpellatie. Ik beklag de minister die op deze interpellatie moet antwoorden.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mijnheer de voorzitter, ik geef toe dat mijn gedachten eerder uitgaan naar armere organisaties en naar de eerder pijnlijke keuzes waarvoor ze soms staan.

Ik antwoord dan ook bondig op de vragen van de interpellant.

De Jeugdraad is wel degelijk een afspiegeling van het jeugdwerk in Vlaanderen. Daaraan kan niet worden getwijfeld, aangezien bij de samenstelling rekening wordt gehouden met een aantal beginnenden van het Cultuurpact : denk daarbij aan de ideologische en de filosofische representativiteit. De verenigingen dienen zich overigens te engageren in onze democratie en onze manier van denken over de democratie, weliswaar met inachtneming van diverse werkvormen. Ook dat is een bepaling van het Cultuurpact en analoge discussies worden gevoerd in de Cultuurpactcommissie. De jeugdraad is dus ontegensprekelijk een afspiegeling van het jeugdwerk in onze samenleving.

De interpellant beweert dat de Jeugdraad zich zou bezondigen aan onrechtmatige uitsluitingen. Het is nochtans mijn ervaring dat de Vlaamse Jeugdraad geen enkele neiging vertoont om uit te sluiten. Met hun standpunten bekampen ze consequent elke vorm van uitsluiting ; het omgekeerde is dus waar. Samen met al wie zich in een democratische maatschappijvisie herkent, zetten ze zich in teneinde elke vorm van uitsluiting te bannen. De Jeugdraad organiseert overigens open werkgroepen die toegankelijk zijn voor alle jeugdverenigingen die een democratisch maatschappijproject aanhangen.

De interpellant heeft vragen bij de wijze waarop de Jeugdraad zichzelf samenstelt. Ik wil echter opmerken dat de Jeugdraad zichzelf niet samenstelt. Zij brengt wel een advies uit over haar samenstelling, maar de samenstelling zelf gebeurt door de minister. Ook de adviesverstrekking over de erkenning van verenigingen verloopt volstrekt democratisch in die zin dat wie betrokken partij is, niet aan de stemming deelneemt. Deze regel wordt strikt gerespecteerd.

Toevallige aanwezigen die niet tot lid benoemd zijn, kunnen niet meestemmen. Het jeugdige publiek van deze raad kent echter een groot verloop : dat is inherent aan de jeugd. Daarom wordt in de feiten aanvaard dat nieuwe leden, die ter vervanging van oude leden de vergaderingen bijwonen, in afwachting van hun officiële aanstelling al aan de stemmingen deelnemen.

De financiën en de werking van de partijpolitieke jongerenbewegingen worden jaarlijks gecontroleerd. Deze controles vinden plaats op het secretariaat van de bewegingen en kenden hun normale verloop in 1994 en 1995 ; er werd vastgesteld dat de politieke jongerenbewegingen absoluut voldeden aan de voorwaarden, zodat er niet moest worden opgetreden.

Of ik bereid ben de representativiteit van de Jeugdraad te herstellen ? Het mandaat van de huidige Jeugdraad loopt ten einde in oktober 1997. Op dat ogenblik zal worden onderzocht hoe de nieuwe Jeugdraad dient te worden samengesteld.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, vooraleer te repliceren, moet me van het hart dat ik de bedenking van de minister over de vierde wereldorganisaties die op hem wachten, enigszins misplaatst vind. Ik heb de dagorde van deze commissie niet bepaald. Met zijn klachten terzake moet hij terecht bij het voorzitterschap.

Het woord behoort niet tot het parlementaire jargon, maar het antwoord op mijn vragen vind ik maar kletsboek. In mijn interpellatie heb ik duidelijk aangetoond dat de Jeugdraad voor de Vlaamse Gemeenschap een grondig gepolitiseerd orgaan is. Hij zet elk ongebonden jeugdwerk dat volgens de normen, die hij zelf bepaalt, niet politiek correct is, volledig buiten spel. Deze raad wordt gedomineerd en gemanipuleerd door een sectair clubje dat elk een met een afwijkende mening systematisch weert. Vrijwel niemand durft daar zelfs maar lichte kritiek te uiten. Bij de stemming over het verder erkennen van Vlanajo heeft de vertegenwoordiger van de Volksunie bijvoorbeeld niet eens durven tegen te stemmen. Een vergadering later keert hij op zijn stappen terug met het verzoek de zaak opnieuw in overweging te willen nemen. Dat typeert de mentaliteit die daar heerst. Niemand durft zelfs maar lichte kritiek uit te brengen en dus het risico te lopen om niet meer bij de vrienden te horen en bij de volgende samenstelling van de Jeugdraad uit de boot te vallen.

Ik heb de minister de kans willen geven om de representativiteit en de legitimiteit van de Jeugd-

Strackx

raad te herstellen, maar met zijn antwoord is hij mijns inziens als democraat door de mand gevallen.

U zult niet kunnen blijven doen alsof bijna een half miljoen kiezers niet bestaan. U zegt dat de Jeugdraad niemand uitsluit maar het VNJ, Vlanajo en de Bond voor Grote en Jonge Gezinnen werden wel uitgesloten. Zij zijn niet welkom in de Jeugdraad.

Minister Luc Martens : De Bond van Grote en Jonge Gezinnen heeft zich bij mij nog nooit beklaagd over het feit dat ze uitgesloten zouden zijn.

De heer Felix Strackx : Toch is het zo. Ik heb met de mensen van de Bond getelefoneerd. Zij zeggen dat ze niet begrijpen waarom ze in de Jeugdraad geweerd worden. Ik heb hen gezegd dat dat komt omdat zij niet progressief genoeg zijn in de ogen van de heren van de Jeugdraad. U zegt dat ze niet meestemmen over zichzelf als het aankomt op het verlengen van die erkenningen. Ik wil dat best aannemen. U moet goed begrijpen dat men zijn vrienden niet voor het hoofd wil stoten. Het is met andere woorden veel gemakkelijker om iemand weg te stemmen die men niet kent en die er niet bij is. Het is veel moeilijker om een negatief advies uit te brengen over een vereniging waar men al twee jaar naast zit.

Ook zegt u dat vervangers mogen stemmen. Dan vraag ik me toch af waarom de heer El Akarom op 2 oktober wel heeft meegestemd. Hij verving nochtans niemand. Hij was op dat ogenblik nog niet aangesteld, maar hij heeft toch meegestemd.

U verschuilt zich achter de nieuwe samenstelling van de Jeugdraad in oktober 1997. U gebruikt hetzelfde argument in uw brief van 12 augustus 1996 aan het VNJ. In die brief zegt u dat het nog maar een jaar duurt voor het mandaat afgelopen is en dat het niet opportuun is de afspraken inzake de samenstelling nu te wijzigen. Het belet u niet om enkele maanden later wel een vertegenwoordiger van een migrantenorganisatie op te nemen. Dat leek u dus wel opportuun. Dat gebeurde nog minder dan een jaar voor de nieuwe samenstelling van de Jeugdraad.

Mijnheer de minister, voor mij is dit antwoord volledig naast de kwestie. Het bevredigt me hoege-naamd niet.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 17.55 uur.*

BIJLAGE

**Uittreksel uit het advies van de Raad voor
Nederlandstalige Dramatische Kunst aan de heer
Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin
en Welzijn over de aangepaste beleidsnota's
en de voorstellen tot samenwerking van de
theatergezelschappen voor de periode 1997-2001**

TheaterTeater/Nova Zembla (De Komedianten)

Vanuit artistiek oogpunt voegt dit samenwerkingsvoorstel niets toe aan wat beide theaters apart tot nu toe konden bieden, en wat de Raad in juni 1996 aanzette tot een negatief advies voor zowel TheaterTeater als Nova Zembla. De geplande samenwerking is niet geheel zonder perspectief, maar biedt in ieder geval op dit ogenblik nog te weinig garanties om er gedurende vier seizoenen een enveloppe aan te verbinden. Het lijkt de Raad aangewezen dat de nieuwe constructie eventueel eerst d.m.v. projectsubsidies zou worden gesteund.

Theater Ivonne Lex/Arca

De Raad merkt op dat beide gezelschappen in hun formulering van het samenwerkingsvoorstel niet op dezelfde golflengte zitten. Bovendien gaat het voorstel niet ver genoeg: het beperkt zich hoofdzakelijk tot het aanbieden van mekaars speelplateau via een vast draaischijfsysteem en tot het eenzijdig verlenen van dramaturgisch advies. Hoogstens wordt er voor het seizoen 1998/1999 één nog onbepaalde co-productie in het vooruitzicht gesteld.

Indien die co-productie interessant genoeg wordt bevonden, kan zij misschien d.m.v. een projectsubsidie een kans krijgen. Het samenwerkingsvoorstel in zijn geheel is echter te vrijblijvend om het te belonen met een subsidie-enveloppe.

Figurentheater Ultima Thule/Koninklijk Jeugdtheater

Ook hier is de Raad van oordeel dat het samenwerkingsvoorstel niet ver genoeg gaat, daar het zich vooral toelegt op logistieke maatregelen. De artistieke samenwerking in eigenlijke zin komt te weinig uit de verf. Het voorstel heeft als bijkomend nadeel dat er een onoverzichtelijke structuur ontstaat, omdat ook Figurentheater Froe Froe reeds in de werking van het Koninklijk Jeugdtheater wordt geïntegreerd.

Torka T./De Vieze Gasten

Het samenwerkingsvoorstel zinspeelt vooral op de mogelijkheid om voor De Vieze Gasten een nieuw speelcircuit open te stellen. Daarmee tast het voorstel echter precies die uniciteit aan, die de Raad in zijn advies van juni 1996 heeft willen veilig stellen, en die tot uiting komt in het bespelen van een geheel eigen, alternatief circuit. Overigens is het niet duidelijk hoe Torka T. De Vieze Gasten daarbij dienstig kan zijn, aangezien Torka T. zelf in Antwerpen nauwelijks greep krijgt op het publiek.